

LUČ CERKVE

LETO 2021
ŠTEVILKA

26

■	Uvodna misel.....	1
	P. Hermann Geißler FSO	
■	Benedikt XVI.	2
	P. Andrej Pirš FSO	
■	Teološka usmeritev Hansa Künga ...	11
	Bogdan Dolenc	
■	John Henry Newman – svetnik	13
	P. Andrej Pirš FSO	
■	Sijaj svetosti dr. Antona Strleta - ob zaključku škofijskega postopka za beatifikacijo.....	18
	P. Jože Pucelj DJ	
■	Aktualnost okrožnice Veritatis Splendor (Sijaj resnice).....	28
	Anton Strle	
■	Kronika župnije Planina pri Rakeku (nadaljevanje)	30

Luč Cerkve je revija, ki jo občasno izdaja duhovna družina »Delo«
Ureja p. Andrej Pirš FSO
Lektorira Berta Golob
Oblikuje Jože Šenk
Grafična priprava in izvedba Salve d.o.o. Ljubljana

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki, ki jih lahko pošljete
na naslov: p. Andrej Pirš FSO, Kotna pot 8, Voglje, 4208 Šenčur;
telefon 04/25-95-100; e-mail: andrej.pirs@ daswerk-fso.org. Na
tem naslovu revijo lahko tudi naročite. **Nova številka osebnega
računa** je pri Novi KBM: Andrej Pirš, IBAN SI56 0440 3025 7415 187.
Naslov spletne strani je: www.thework-fso.org.

Uvodna misel

Po dolgem času se je porodila nova številka Luč Cerkve. Razlog za tako dolgotrajen premor je bilo intenzivno delo pri škofijskem delu postopka za beatifikacijo božjega služabnika Antona Strleta. 21. januarja 2021, na 106. obletnico rojstva in v 18. letu po njegovi smrti, je bil postopek na škofijski ravni zaključen in zbrano gradivo je bilo že po nekaj dneh preneseno v Rim na kongregacijo za svetnike.

V Rimu ima postopek tri stopnje: 1. Pregled in objava veljavnosti škofijskega postopka; 2. Pisanje pozicije, v kateri se po navodilih od kongregacije določenega relatorja napiše življenjepis in na osnovi uradnih pričevanj in zbranih dokumentov prikaže junaško stopnjo kreposti; 3. Sledi glasovanje in v primeru pozitivnega izida papež podpiše dekret o junaški stopnji kreposti. Trenutno je postopek šele na začetku prve faze. Kongregacija za svetnike je 28. aprila potrdila postulatorja na rimski ravni, ki ga je 23. 2. 2021 imenoval ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore. Za razglasitev za blaženega pa je potreben še od Cerkve priznan čudež. Za postopek na rimski ravni je bilo potrebno odpreti žiro račun. Kdor bi bil pripravljen kaj darovati za stroške postopka, to lahko nakaže na poseben, v ta namen odprt račun pri NLB SI56 0292 4026 3743 576.

Tako je razumljivo, da je tudi v tej številki prispevek o božjem služabniku Antonu Strletu, prav tako pa tudi nadaljevanje kronike, ki jo je pisal kot dušni pastir v župniji Planina pri Rakeku. Predstavljeno je življenje in delo zaslužnega papeža Benedikta XVI. in zelo drugačna življenjska pot pred kratkim umrlega teologa Hansa Künga, ki ga je kongregacija za nauk vere morala zaradi številnih zmot kaznovati z odvzemom pooblastila, da bi poučeval kot katoliški teolog. Zgled pravega teologa pa je sv. John Henry Newman, glede katerega so vedno glasnejši glasovi, da naj bi bil razglašen za cerkvenega učitelja.

Vedno bolj se postavlja pod vprašaj pravo pojmovanje resnice in morale, zato je potrebno, da ponovno prisluhnemo sporočilu, ki ga je kot odgovor na to podal papež sv. Janez Pavel II. v svoji okrožnici *Veritatis Splendor* (Sijaj resnice).

Lansko leto je izšel drugi del življenjepisa matere Julije Verhaeghe, ustanoviteljice duhovne družine »Delo«. O tem pa več v prihodnji številki.

p. Andrej Pirš FSO

P. Hermann Geißler FSO

Benedikt XVI.

Joseph Ratzinger je bil rojen 16. aprila 1927 v mestu Marktl am Inn. Bil je najmlajši od treh otrok. Starejša sestra Marija je bila rojena leta 1921, njegov starejši brat Georg (Jurij) pa leta 1924. Samo štiri ure po krstu je bil Joseph krščen. 16. aprila je bila tistega leta velika sobota. Ker se je tedaj vstajenje praznovalo že na veliko soboto dopoldne, je bil prvi krščenec s pravkar posvečeno vodo velike noči. »Dejstvo, da je bilo moje življenje že od vsega začetka tako potopljeno v velikonočno skrivnost«, tako piše sam, »me je vedno napolnjevalo s hvaležnostjo, kajti to je bilo lahko zgolj znamenje blagoslova. Seveda ni bila velikonočna nedelja, ampak samo velika sobota. Toda dlje ko to premišlujem, bolj se mi zdi, da je to primerno bistvu našega zemeljskega bivanja, ki še pričakuje velike noči in še ne uživa polne svetlobe, a ji gre vendarle z zaupanjem naproti.«¹

1. Otroštvo, mladost in izobraževanje do duhovniškega posvečenja (1927-1951)

Joseph je odraščal v verni družini. Njegov oče je bil orožnik, človek pravice. »Moj oče je bil zelo pravičen, a tudi zelo strog človek. Toda zmeraj smo občutili, da je bil strog iz dobrote. In zato smo njegovo strogost lahko zares dobro sprejemali.«² Njegova mati, ki je izvirala iz Južne Tirolske, je skrbela za hišo in družino ter je s svojo milino dopolnjevala očeta. »Mati je to, kar je bilo pri njem morda preveč strogo, zmeraj izravnavala s svojo toplino in prisrčnostjo.«³ Katoliška vera je bila sestavni del njihovega življenja: »Pri vseh obedah je bila molitev. Če je bilo le kako mogoče zaradi šolskega ritma, smo šli seveda tudi vsak dan k maši in ob nedeljah skupno k

službi božji. Pozneje, ko je bil oče upokojen, smo največkrat molili tudi rožni venec.«⁴

Po prvem svetem obhajilu je Joseph, podobno kot njegov brat Georg, postal ministrant. V zgodnji mladosti si je zaželel mašno knjižico (Schott-Messbuch), da bi mogel bolj razumeti liturgijo. Sam piše: »Postopno prodiranje v skrivnostni svet bogoslužja je bila napeta pustolovščina, ki se je na oltarju odigravala pred nami in za nas. Postajalo mi je vse bolj jasno, da se tu srečujem z resničnostjo, ki se je ni nekdo izmislil... Ta skrivnostna tkanina besedila in ravnanja je zrasla v stoletjih iz vere Cerkve.«⁵

Nad mladostjo Josepha Ratzingerja so lebdeli temni oblaki nacionalnega socializma (nacizma). Oče je bil kot orožnik v službi države. Kot odločen Hitlerjev nasprotnik je bil nadvse vesel, da je mogel leta 1937 oditi

¹ Joseph Ratzinger, Iz mojega življenja, avtobiografija, Ljubljana, Novi svet, 2005, str. 6

² Joseph Ratzinger, Sol zemlje, Ljubljana, Družina, 1998, str. 48.

³ Sol zemlje, 48

⁴ Sol zemlje, 50

⁵ Iz mojega življenja, 13

v pokoj in se naseliti na podeželsko okolje v Traustein. V Trausteinu so vsi trije otroci obiskovali gimnazijo. Joseph je bil zelo nadarjen dijak. Zelo ga je zanimala grščina in latinščina in kmalu je prevedel latinske himne v lepo nemščino. Sredi vojne, bilo je to leta 1943, je moral oditi skupaj z ostalimi semeniščniki iz Trausteina za pomočnika letalske obrambe v München. Leta 1944 je bil vpoklican k Reicharbeitdienstu (k obveznemu delu za državo). Po krajšem ujetništvu se je leta 1945 mogel vrniti domov. Vse življenje se je bojeval za svobodo vesti in zoper vsako ideologijo, ker je sam doživel teror nacističnega režima.

V letih druge svetovne vojne je v srcu Josepha Ratzingerja – kakor tudi njegovega brata Georga – zorel duhovniški poklic. Tako sta oba leta 1946 vstopila v bogoslovno semenišče v Freisingu. Tam, in tudi v semenišču v Münchnu, sta imela izvrstne profesorje, ki so ju vpeljali v bogastvo katoliške teologije in se niso izogibali soočanja z velikimi vprašanji časa. Joseph je imel veliko veselje do študija, a naučil se je tudi, da k duhovništvu spada prav tako pripravljenost za služenje. »Teologije nisem študiral, da bi postal profesor, čeprav je to bila moja tiha želja. Toda pritrditev duhovništvu je pomenila zame pritrditev celotni nalogi, tudi v njenih najpreprostejših oblikah.«⁶

29. junija 1951 je kardinal Faulhaber v freisingški stolnici podelil duhovniško posvečenje Josephu Ratzingerju in njegovemu bratu Georgu (Juriju). To je bil za Josepha nepozaben dan. »Bilo nas je preko štirideset kandidatov, ki smo na klic »adsum« odgovorili: Tukaj sem – na sijoč poletni dan, ki

ostaja nepozaben kot vrhunec mojega življenja. Ne bodimo vraževerni. Toda v trenutku, ko je ostareli nadškof položil roke na mojo glavo, se je od glavnega oltarja dvignil ptiček – morda škrjanček-, poletel po stolnici in pri tem popeval majhno hvalnico. To mi je bilo kakor tolažba od zgoraj: dobro je tako, na pravi poti si.«⁷ Kot novomašno geslo si je izbral Pavlove besede: »Nočemo gospodovati nad vašo vero, ampak biti sodelavci pri vašem veselju« (prim. 2 Kor 1,24). Veselje nad vero je prepletalo vse njegovo življenje.

2. Dušni pastir in profesor (1951 – 1977)

Avgusta 1951 je Joseph Ratzinger nastopil službo kaplana v župniji »Heilig Blut« (Presvete Krvi) v Münchnu. Tam je deloval znani župnik Blumschein, ki ni – tako je zapisal kasneje Joseph Ratzinger – »le drugim govoril, da mora duhovnik 'žareti', ampak je bil on sam zares človek, ki je duhovno izžareval.«⁸ (n.d., str. 60). Ta veliki duhovniški vzor je novomašniku pomagal, da se je pogumno spoprijel s svojimi dolžnostmi: »Imel sem šestnajst ur verouka v petih različnih razredih, kar je terjalo veliko priprave. Vsako nedeljo sem moral vsaj dvakrat maševati in imeti dve različni pridigi; vsako jutro sem od 6h do 7h sedel v spovednici, ob sobotah popoldne po štiri ure. Vsak teden je bilo treba na različnih mestnih pokopališčih pokopati vedno več ljudi. Na mojih ramenih je bila vsa mladinska pastoralna, in k temu so prišle še izredne obveznosti kakor krsti, poroke itd.«⁹ Delo z

⁶ Sol zemlje, 59.

⁷ Iz mojega življenja, 59

⁸ Iz mojega življenja, 60.

⁹ Iz mojega življenja 60s.

otroki in njihovimi družinami mu je kmalu postalo v veliko veselje. Seveda se je tudi zavedal, kako zelo se je že miselni svet otrok oddaljil od vere in kako malo se poučevanje verouka prekriva z življenjem družin.

V naslednjih letih so Ratzingerja ponovno poklicali v freisingško semenišče, da bi imel tam predavanja o zakramentalni pastoralni in da bi napravil doktorat. Samo eno leto je potreboval za svojo disertacijo o »Božjem ljudstvu in božji hiši v Avguštinovem učenju o Cerkvi«. Že tedaj so bile postavljene temeljne smernice njegovega teološkega razmišljanja. »Izhodišče je najprej beseda. Da verujemo božji besedi, da jo skušamo zares spoznati in razumeti in potem misliti skupaj z velikimi mojstri vere. Odtod ima moja teologija nekoliko bibličen pečat in pečat cerkvenih očetov, posebno Avgušтина.«¹⁰ V svoji disertaciji je Ratzinger na osnovi Avgušтина pokazal, da je Cerkev zgradil Bog, ne mi, in da Cerkev ni zaradi same sebe, ampak zato, da bi ljudje spoznali Boga. V Cerkvi gre za božjo skrivnost.

Mladi doktor teologije je bil trdno zasidran v veri Cerkve in hkrati odprt za izzive časa. Že kmalu je v Freisingu prevzel stolico za dogmatiko in na študente je imel močan vpliv zaradi svoje sposobnosti prepričljivo pokazati bistvo vere. Da bi mogel prevzeti profesuro, je moral napisati habilitacijsko nalogo. V pogovoru s svojim učiteljem profesorjem Söhngenom, se je lotil velikega frančiškanskega učitelja Bonaventura. Hotel je odgovoriti na vprašanje, zakaj razodetje in vera nista obrnjena nazaj in ne priklepata ljudi na pretekli čas. Glede tega je dejal: »Bonaventura je odgovoril na to, ko je v skladu

z Jezusovim evangelijem močno poudaril povezanost Kristusa in Svetega Duha. Zgodovinska beseda razodetja je dokončna, a je neizčrpna in odpira vedno nove globine.«¹¹ Z drugimi besedami: Razodetje in krščanska vera nikoli ne zastarata. Oboje je vedno aktualno, vsaki generaciji ima oboje kaj povedati.

Leta 1957 se je mladi Joseph Ratzinger habilitiral. V naslednjih letih je prevzel v zelo hitrem zaporedju celo vrsto stolic v različnih krajih: 1958 v Freisingu, 1959 v Bonnu, 1963 v Münstru, 1966 v Tübingenu in 1969 v Regensburgu, kjer je poučeval dogmatiko do leta 1977. Ni mogoče, da bi se na tem mestu poglobljali v njegovo profsorsko delovanje in v dela, ki jih je izdal. Cilj njegovega delovanja je bil, da bi vero osvobodil šablon in otrdelosti, da bi jo na novo predstavil v svoji svežini in življenjskosti in jo vpeljal v pogovor s časom. Profesor Ratzinger je bil študentom blizu. Pri njegovih predavanjih so bile predavalnice prenapolnjene. Že kmalu se je začel redno srečevati s svojimi doktoranti v tako imenovanem »krogu učencev«. Tudi med svojimi kolegi profesorji ter v krogu škofov so ga cenili zaradi njegove kompetentnosti in človeške skromnosti. Zato se nam ni treba čuditi, da ga je kölnski kardinal Frings kot mladega profesorja – takrat je poučeval v Bonnu – izbral za svojega koncilskega teologa.

V letih koncila, to je od 1962 do 1965 je bil profesor Ratzinger zato večkrat v Rimu. Ozračje tistega časa opisuje s sledečimi besedami: »Potem ko je papež Janez XXIII. sklical koncil in mu dal na pot geslo, da naj naredi skok naprej in posedanji vero, je bila v koncilskih očetih zelo močna volja

¹⁰ Sol zemlje, 71.

¹¹ Sol zemlje, 66s.

upati si zdaj res nekaj novega.«¹² Kardinal Frings in njegov teolog Ratzinger sta bila enakega mnenja. Njun vpliv na različna koncilska besedila je sedaj poznan, predvsem pri velikih dokumentih o Cerkvi, o razodetju in o misijonih.

Profesor Ratzinger je tedaj pripadal tistim teologom, ki so bili odprti za novo, hkrati pa njihova zvestoba Cerkvi nikoli ni bila postavljena pod vprašaj. Zato je zelo zgodaj spoznal, že sredi koncila, da je poleg dobre usmeritve, ki si prizadeva za pravo pre-novo Cerkve, na delu tudi »duh koncila«, ki bo imel usodne posledice. »Očetje so hoteli vero podanašnjiti – a jo prav s tem tudi ponuditi v vsej njeni silovitosti. Namesto tega se je bolj in bolj oblikoval vtis, naj bi reforma obstajala v tem, da preprosto odvržemo balast; da si stvar naredimo lažjo, tako da se je pravzaprav zdelo, da reforma zdaj ne obstaja v radikalizaciji vere, temveč v nekakšnem razredčenju le-te.«¹³ Tako je kmalu prišlo do polariziranja: Za ene je bil koncil samo odskočna deska za stalne prenove, drugi so koncil vedno bolj postavljali pod vprašaj. Profesor Ratzinger je čisto enostavno dejal: »Resnična dediščina koncila je v njegovih besedilih. Če jih človek lepo in temeljito interpretira, je obvarovan ekstremizmov v obeh smereh; in potem se zares odpre pot, ki ima pred seboj še veliko prihodnosti.«¹⁴

Kakor je bilo že omenjeno, je Joseph Ratzinger 1966 prevzel stolico za dogmatiko v Tübingenu. Tam je imel 1967 za vse fakultete univerze vrsto predavanj o »uvodu v krščanstvo«. Ta predavanja so bila objavljena 1968 in postala uspešnica in verjetno najbolj

poznano delo Josepha Ratzingerja. V predgovoru spomni na staro pripoved o »Srečnem Janezu«, ki je, da bi mu bilo lažje, kepo zlata, ki ga je težila in utrujala, po vrsti zamenjal za konja, kravo, gos in nazadnje za brus, ki ga je nato zalučal v vodo, ne da bi pri tem kaj prida izgubil. »Zaskrbljenemu kristjanu današnjega časa pa se neredko vsiljuje vprašanje, kakor na primer: Ali ni naša teologija mnogokrat krenila na podobno pot? Ali ni zahteva vere, ki jo človek čuti kot pretežko, postopoma vedno manj posredovana, vedno samo toliko, da se zdi, kakor da se ni izgubilo nič bistvenega, pa vendar toliko, da si je človek upal narediti naslednji korak? ... Tu je določen namen te knjige: to delo hoče pomagati, da bi vero na novo razumeli kot možnost resnične človeškosti v današnjem svetu, da bi vero razložili, ne da bi jo s tem spremenili ali prevrednotili v govorjenje, ki le trudoma prekriva popolno duhovno praznino.«¹⁵ Tukaj vidimo temeljni teološki namen Josepha Ratzingerja: Zaklad vere želi na novo napraviti razumljiv in pokazati njegov pomen za današnje ljudi in za današnjo družbo.

3. Nadškof Münchna in Freisinga (1977-1982)

1969 se je profesor Ratzinger odzval klicu v Regensburg. Tam je dejansko želel ostati. Njegov brat Georg je vodil znameniti zbor Regensburger Dompatzen. Njegova sestra Marija, ki ga je spremljala na vseh njegovih postajah, je vodila gospodinjstvo in je delala kot tajnica. Dvakrat je bil dekan teološke fakultete in tudi vicerektor

¹² Sol zemlje, 79.

¹³ Sol zemlje, 81.

¹⁴ Sol zemlje, 82.

¹⁵ Joseph Ratzinger, Uvod v krščanstvo, Celje 1975, st. 17s.

univerze ter je preživel blagoslovljena in rodovitna leta.

Julija 1976 je nenadoma umrl münchenski nadškof kardinal Döpfner. Joseph Ratzinger piše o tem obdobju: »Kmalu so zaokrožile novice, da sem med kandidati za njegovega naslednika. Nisem jih mogel resno jemati, kajti meje mojega zdravja so bile prav tako znane kakor moja tujost do vodstvenih in upravnih nalog. Vedel sem, da sem poklican k življenju učenjaka.«¹⁶

A leto kasneje – profesor Ratzinger je bil star 50 let – je bil dejansko imenovan za nadškofa Münchna in Freisinga. Pristanek je dal po težkem notranjem boju. Na predvečer binkošti 1977 je v münchenski stolnici prejel škofovsko posvečenje: »Ta dan je bil nepojmljivo lep ... Münchenska stolnica ... je bila sijajno okrašena in napolnjena z ozračjem veselja, ki je človeka nepremagljivo zgrabilo. Doživel sem, kaj je zakrament – da se tu izvrši resničnost. Potem molitev pred Marijinim stebrom v srcu bavarskega glavnega mesta, srečanje z mnogimi ljudmi, ki so sprejeli neznanca prisrčno in z veseljem, ki sploh ni moglo veljati meni, ampak ki mi je spet pokazalo, kaj je zakrament: pozdravljali so škofa, nosilca Kristusove skrivnosti.«¹⁷

Za škofovsko geslo si je izbral besede iz tretjega Janezovega pisma: »Sodelavci resnice«. V teh besedah je videl oklepaj, ki je povezoval njegovo dosedanjo nalogo teološkega profesorja in novo nalogo poslanstva škofa: »Pri vseh razlikah je šlo in gre za isto, za to, da sledimo resnici in smo ji na voljo. In ker je v današnjem svetu tema resnice skoraj

izginila, ker se zdi, kakor da je za človeka prevelika, in vendar vse propade, če ni nobene resnice, zaradi tega se mi je to geslo tudi sicer zdelo času primerno.«¹⁸ To veliko nalogo je hotel spolniti skupaj z drugimi. Vedno se je trudil za skupno delo, da bo »Cerkve v tej uri prav vodena in bo dediščina koncila deležna pravilne osvojitve.«¹⁹

Novega nadškofa je papež Pavel VI. že nekaj tednov po njegovem škofovskem posvečenju imenoval za kardinala. Kmalu je postal močan oznanjevalec vere, neizprosni kritik zlorab in pogumen pastir, ki se ni izogibal konfliktom. Piše o svojem pojmovanju tega časa, v katerem so bili očitni deficiti časa: »Utrujenost vere, upadanje poklicev, znižanje moralne ravni tudi med ljudmi Cerkve, rastoča tendenca k nasilju in mnogo drugega. Zmeraj mi zvenijo v ušesih besede Svetega pisma ter cerkvenih očetov, ki z veliko ostrino obsojajo pastirje, ki so kakor nemi psi in dopuščajo širjenje strupa, da se izognejo konfliktom. Mir ni prva državljanska dolžnost, in škof, ki bi mu bilo samo do tega, da ne bi imel neprimlik in bi po možnosti prekril vse konflikte, je zame grozljiva vizija.«²⁰ Pri tem se je v prvi vrsti vedno trudil za to, da bi bil priča vstalega Gospoda in da bi pri ljudeh okrepil pravo vero. Njegova srčna želja je bila brez strahu pričevati za resnico in lepoto vere.

4. Prefekt kongregacije za nauk vere (1982 – 2005)

Že kmalu po izvolitvi leta 1978 je hotel papež Janez Pavel II. Ratzingerja

¹⁶ Iz mojega življenja, 108.

¹⁷ Iz mojega življenja, 109s.

¹⁸ Iz mojega življenja, 110.

¹⁹ Sol zemlje, 89.

²⁰ Sol zemlje, 89s.

poklicati v Rim, najprej kot prefekta kongregacije za vzgojo. A kardinal Ratzinger je prosil, da bi mu ne bilo treba takoj zapustiti Münchna, kjer je ravno začel uresničevati nekatere nujne reforme. 1981 se je papež ponovno obrnil na kardinala Ratzingerja, tokrat s prošnjo, da bi prevzel vodstvo kongregacije za nauk vere. Sedaj ni mogel več odreči in papež mu je izpolnil željo, da more tudi kot prefekt še naprej objavljati teološka dela. Marca 1982 je začel s svojim delom na kongregaciji, ki ima nalogo spodbujati in braniti katoliški nauk po vsem svetu. To v našem času z vsemi revolucionarnimi spremembami ni lahka naloga. Od 1993 naprej sem delal na kongregaciji za nauk vere. Zato poznam delovanje kardinala Ratzingerja iz osebnih izkušenj. Vedel je, da mora kot prefekt kongregacije za nauk vere vedno znova računati na kritike. Na vprašanje, kaj mu je pomagalo, da je ohranil mir, je dejal: »Sem svoboden kristjan in pred Bogom ne pred ljudmi bom moral dajati odgovor za vse, kar sem napravil.« Kardinal Ratzinger je pogosto spomnil (opozoril) na velike priče vesti, kot na Thomasa Mora ali John Henry Newmana, ki sta mu bila vzornika.

Na kongregaciji za nauk vere je od vsega začetka spodbujal skupinski način dela. Odločitve glede konkretnih vprašanj so bile podane samo skupno na tedenskih srečanjih s sodelavci. Pomembnejša vprašanja so bila na mesečnih srečanjih predložena konzultorjem (svetovalcem): Konzultorji so poklicni teologi, ki delajo za kongregacijo za nauk vere. Vse pomembne odločitve so pripadale članom kongregacije, kardinalom in škofom iz vsega sveta, o njih se je razpravljalo in odločalo skupaj na srečanjih ob sredah in končno se jih je dalo v odobritev papežu. Ta način dela – timskega dela v najboljšem

pomenu besede – je in ostaja zgleden. Nekoč smo vprašali kardinala Ratzingerja, zakaj hoče tako pogosto slišati mnenje nas mladih sodelavcev. Njegov odgovor je bil: »Že sveti Benedikt pravi v svojem pravilu, da more Sveti Duh delovati tudi po najmlajšem.« Vse življenje je bil človek odprtosti, vprašanj in poslušanja.

Poleg tega je kardinal Ratzinger okrepil skupno delo s škofovskimi konferencami, predvsem s komisijami za vero. Od 1984 je približno vsako tretje leto potoval na drug kontinent, da se je srečal s predsedniki komisij za vero ter se z njimi pogovarjal o obstoječih vprašanjih in problemih. Njegova velika želja je bila, da bi okrepil odgovornost škofov in škofovskih konferenc za pravo vero. Poudarjal je, da moramo v našem času za posredovanje vere vsi držati skupaj. Bolj ko je Cerkev enotna, bolj ko Rim in škofje posameznih dežel govorijo isti jezik, toliko bolj bodo ljudje izkusili moč vere.

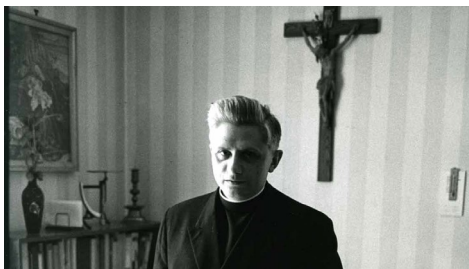
V skrbi zaradi nekaterih teologov, ki so zašli glede cerkvenega nauka, je kardinal Ratzinger poudarjal predvsem dialog in moč argumentov. Vedno znova je spomnil na cerkveno poklicanost teologov in je dal postopek glede preiskave o nauku temeljito predelati. Po eni strani je treba zavarovati pravice posameznega teologa, po drugi strani pa ščititi tudi pravico vernikov do zdravega nauka. Soočenje s posameznimi teologi je potekalo v dialogu večinoma več let in pri tem je bilo mogoče rešiti veliko problemov. V zelo redkih primerih so bili potrebni disciplinski ukrepi.

Posebne zasluge ima kardinal Ratzinger za Katekizem katoliške Cerkve. Ideja za ta projekt se je rodila 1985 na sinodi dvajset let po zaključku koncila. Janez Pavel II. je

poveril izdelavo besedila komisiji pod vodstvom kardinala Ratzingerja. Komisiji je stal ob strani redakcijski komite. Prvi osnutek je bil predložen vsem škofovskim konferencam, teološkim fakultetam in katehetskim institutom. Na tisoče predlogov je bilo vdelanih v besedilo, tako da je mogoče reči: Ta katekizem je dokument za vso Cerkev in hkrati izdelan s sodelovanjem celotne Cerkve. 1992 je papež Janez Pavel II. katekizem odobril kot »zanesljivo pravilo za poučevanje vere«. Ta katekizem bo šel v zgodovino Cerkve.

V 23 letih delovanja v kongregaciji za nauk vere se je moral kardinal Ratzinger soočiti s polno izzivi. V začetku osemdesetih let je bila velika tema teologija osvoboditve v Južni Ameriki: Vera naj bi ne kazala samo poti v nebesa, ampak naj bi nam tudi pomagala tu na zemlji izboljšati življenje ljudi in premagati nepravilne strukture. Kako daleč sme tukaj iti Cerkev? Ali sme podpirati marksistične tokove, vstopiti v boj zoper bogate v korist revnim? Kongregacija za nauk vere je zavrnila marksistično navdihneno teologijo osvoboditve, a tudi nakazala, kako naj se izdela prava na osnovi evangelija navdihnena teologija osvoboditve: Oprime naj se osvoboditve od greha, prenovitev srca naj prispeva k prenovi in tako tudi spodbudi pravičnost v politiki in gospodarstvu.

Nadalje je velik problem relativizem, ki zatrjuje, da ne obstaja objektivne resnice, ampak samo subjektivna mnenja, da so vse vere zveličavne, da je Kristus samo eden od mnogih ustanoviteljev religij. H korekturi takih tokov, ki so vdrlji tudi v Cerkev, je bila leta 2000 objavljena izjava Dominus Iesus. Kongregacija za nauk vere v tem dokumentu pove, da je samo en Gospod in Odrešenik: Jezus Kristus, ki je umrl in vstal za vse ljudi. Seveda se morejo pripadniki drugih religij

zveličati, če odkritosrčno sledijo vesti, a ne po Budi ali komerkoli, ampak po Jezusu Kristusu, edinem sredniku med Bogom in ljudmi. Različne religije so hkrati iskanje ljudi po božji skrivnosti, Kristus pa je božji odgovor na to iskanje ljudi. Zato moramo Gospoda in njegov evangelij tudi oznanjati vsem ljudem.

Nova vprašanja so tudi na področju bioetike. Pomislimo na umetno oplojevanje, na raziskovanje embrijev in veliko drugega. Pod kardinalom Ratzingerjem je kongregacija za nauk vere jasno povedala, da mora Cerkev brezpogojno spoštovati embrije od spočetja naprej in da mora biti človeško življenje v skladu s stvarjenjskim načrtom sad zakonske ljubezni. Zoper ideologijo gender je kongregacija spomnila, da imata moški in ženska isto dostojanstvo, a sta po volji Stvarnika različna in se morata ravno v svoji različnosti dopolnjevati za dobro vseh.

V teh letih je bilo jasno, da kardinal Ratzinger ni bil samo tesni sodelavec Janeza Pavla II., ampak tudi osebni prijatelj in svetovalec. Brez dvoma imajo velike okrožnice Janeza Pavla II. kot Veritas splendor (Sijaj resnice) o morali, Evangelium vitae (evangelij življenja) o zaščiti življenja, ali Fides et ratio (vera in razum) o veri in razumu tudi njegov prispevek. Kardinal Ratzinger je bil steber vere, sijajen teolog in ponižen služabnik, na katerega se je Janez Pavel II. mogel povsem in v celoti zanesti.

5. Pontifikat Benedikta XVI. (2005-2013) in njegov delovanje kot upokojeni papež

Ko je 2005 Janez Pavel II. umrl, je bil kardinal Ratzinger dekan kardinalskega zbora. Zato je vodil pogreb. Njegove besede o umrlem papežu, ki stoji pri oknu nebes, gleda na nas in nas blagoslavlja, so nas globoko nagovorile. Tudi vodenje konklava je bilo v rokah kardinala Ratzingerja, ki je bil nato prav on – že drugi dan konklava – 19. aprila 2005 izvoljen za papeža.

Benedikt XVI. je vedel, da pri svojih 78. letih ne more začeti s kakšnimi posebnimi načrti za Cerkev. »Zavedal sem se«, pravi s pogledom nazaj, »da moram predvsem poskušati pokazati, kaj pomeni vera v današnjem svetu, ponovno opozoriti na osrednjost vere v Boga in dati ljudem pogum za verovanje.«²¹ S kakšnim programom se je novi papež lotil te naloge? V svoji pridigi ob prevzemu službe je dejal, da je njegov program v tem, »da ne vršim svoje volje, ne vsiljujem svojih idej, ampak skupaj z vso Cerkvijo prisluhnem Gospodovi besedi in volji in se dam voditi Gospodu, da on sam vodi Cerkev v tej uri naše zgodovine.«²² Tu govori srce Benedikta XVI.

Zadovoljiti se moramo, da z nekaj grobimi obrisi nakažemo, kako je poskušal v poslušanju Gospodu ljudi opogumiti v veri. Podaril nam je tri okrožnice o božjih krepostih vere, upanja in ljubezni. *Deus caritas est* (Bog je ljubezen, 2005) je naslov prve okrožnice. V njej nam predstavi skrivnost učlovečenega Boga in našo temeljno nalogo ljubezni do Boga in bližnjega. V svoji drugi

okrožnici *Spe salvi* (Rešeni v upanju, 2007) poudari aktualnost krščanskega upanja v svetu, ki je pogosto nagnjen k resignaciji in k strahu pred prihodnostjo. In izdelal je okrožnico *Lumen fidei* (Luč vere, 2013), ki jo je izdal papež Frančišek. V tej okrožnici nam pokaže, da je vera luč na naši poti in kako se – podobno kot goreča iskra – predaja naprej od osebe do osebe. V socialni okrožnici *Caritas in veritate* (Ljubezen v resnici, 2009) se obrača k ljudem dobre volje in poudari pomen celostnega človekovega razvoja v ljubezni in v resnici. »Humanizem, ki izključuje Boga, je nečloveški humanizem« (št. 78), beremo v tej okrožnici.

Benedikt XVI. je sklical več sinod. Obravnavane teme so vse povezane z vero: pri prvi sinodi gre za obhajanje vere pri liturgiji (*Sacramentum caritatis*, 2006), pri drugi za božjo besedo, ki hrani našo vero (*Verbum Domini*, 2010), pri tretji za novo evangelizacijo v našem sekulariziranem svetu (2012).

Nepozabni so številni nagovori, premišljevanja, pridige, ki nam jih je podaril Benedikt XVI. Mnogi med nami smo imeli pri poslušanju njegovih besed izkustvo emavških učencev: »Ali ni najino srce gorelo v naju, ko nama je po poti govoril in odpiral Pisma?« (Lk 24, 32).

Na svojih potovanjih je prinašal veselo novico mnogim deželam. Sam je prišteval potovanja na svetovna srečanja mladih k najlepšim v svojem pontifikatu. »Köln, Sydney, Madrid, so trije izredni dogodki v mojem življenju, ki jih ne bom nikoli pozabil.«²³ Njegov temeljni namen je bil mlade ljudi okrepiti v veri. Mi nemško

²¹ Peter Seewald, Benedikt XVI., Zadnji pogovori, Družina, Ljubljana 2016, str.

²² Govor 24. aprila 2005.

²³ Peter Seewald, Benedikt XVI., Zadnji pogovori, Družina, Ljubljana 2016, str. 203.

govoreči se spominjamo predvsem njegovih potovanj v bavarsko domovino, v Mariazell in Dunaj, kakor tudi v Berlin, Erfurt in Freiburg, kjer je s svojim nagovorom o odpovedi posvetnosti (Entweltlichung) sprožil proces, ki ga sedaj nadaljuje papež Frančišek.

Tukaj ne moremo natančneje obravnavati napredka v ekumenizmu, dobre odnose z judovstvom in z drugimi religijami, kakor tudi številnih srečanj s politiki in državniki. V vsakem primeru se je Benedikt XVI. vedno trudil približati se vsakemu človeku, nagovoriti njegovo vest, spodbuditi dobro v njem. Ni se izogibal krizam v Cerkvi in v Rimu, ampak se je z njimi spoprijel, kolikor je le mogel. Poleg vseh drugih nalog mu je uspelo napisati knjigo v treh delih »Jezus iz Nazareta«, ki že sedaj spada k obveznemu branju študentov teologije. To delo mu je bilo še posebno pri srcu. Kajti »Cerkve je konec ..., če ne poznamo več Jezusa.«²⁴

Nekateri so Benedikta XVI. kritizirali in menili, da je bolj profesor kot pastir. Na to kritiko je sam odgovoril: »Skušal sem biti predvsem profesor. K temu spada seveda tudi goreče ukvarjanje z božjo besedo, torej tisto, kar naj bi profesor delal. Temu se pridružuje, da si spoznavalec, confessor. Pojma profesor in confessor pomenita filološko približno isto. Moja naloga je bila bolj naloga confessorja.«²⁵ Benedikt je bil papež-confessor, poznavalec in pričevalec vere.

In potem je prišel 11. februar 2013, ko je ves svet zajel sapo. Benedikt XVI. je napovedal svojo odpoved. To je storil, ker je trezen razmišljujoč človek in je spoznal, da nima več moči, da bi v našem težkem času vršil službo papeža. Temu se je pridružila njegova gotovost vere, da bo

Gospod še naprej skrbel za svojo Cerkev in ji podaril novega papeža. In končno je bil in je zgled ponižnosti: samo ponižni človek more napraviti tak korak. Pri svoji zadnji avdienci 27. februarja 2013 je dejal glede svoje odpovedi: »Teža odločitve je bila tudi v tem, da sem bil pred Gospodom ... za vedno obremenjen. ... Moja odločitev, da se odpovem aktivnemu izvrševanju službe, tega ne preključuje. Vračam se v privatno življenje... Ne grem stran od križa, ampak na nov način ostajam pri križanem Gospodu. Nič več nimam službenega polnomočja za vodenje Cerkve, a v službi molitve ostajam tako rekoč v tesnem območju svetega Petra.« V zadnjih letih opravlja upokojeni papež to služenje molitve za Cerkev in še posebej za svojega naslednika papeža Frančiška.

Prisluhnimo na koncu še enkrat besedam Benedikta XVI. pri njegovem zadnjem srečanju z romarji na trgu Sv. Petra: »Vedno sem se zavedal, da je Gospod v čolnu Cerkve in ... da čoln Cerkve ne pripada meni, nam, ampak njemu... Vse želim povabiti, da obnovite trdno zaupanje v Gospoda... Želim, da se vsakdo čuti ljubljeneza od tistega Boga, ki je daroval svojega Sina za nas in nam pokazal svojo brezmejno ljubezen. Želim, da vsakdo začuti veselje, da je kristjan... Da, veselimo se daru vere; to je najdragocenejša dobrina, ki nam jo nihče ne more vzeti!« (nagovor 27. februarja 2013).

Gospodu se zahvalimo za življenje Benedikta XVI., za njegovo služenje vere, za njegovo jasnost, njegov pogum in njegovo ponižnost. Bil je resnično kot cerkveni oče sedanjosti. Naj ga Gospod še naprej blagoslavlja in mu podeljuje veselje pri njegovem služenju molitve za Cerkev.

²⁴ Zadnji pogovori, 212.

²⁵ Zadnji pogovori, 238.

P. Andrej Pirš FSO

Teološka usmeritev Hansa Künga (1928-2021)

Na velikonočni torek, 6. aprila 2021, je v Tübingenu v Nemčiji umrl Hans Küng, ki je bil rojen na praznik sv. Jožefa 19. 3. 1928 v kraju Sursee v Švici. Leto pred njim je bil rojen Joseph Ratzinger, kasnejši papež Benedikt XVI. Peter Seewald v zajetni biografiji Benedikta XVI. lepo prikaže, kako sta se poznala, daljši čas celo sodelovala in drug drugega spoštovala.

Oba sta kot strokovnjaka sodelovala na drugem vatikanskem koncilu in v tem času so se vedno bolj začele kazati razlike med njima, dokler se nista popolnoma razšla. Ratzinger se je trudil za prenovo Cerkve na osnovi kontinuitete s celotnim izročilom, Hans Küng pa je vse bolj iskal priljubljenost pri novinarjih in se vse bolj nagibal h koncilu, kakršnega so prikazovali mediji. Logika te naravnosti ga je vse bolj vodila v prelom z izročilom, ki se je nakazoval že v času 2. vatikanskega koncila, dokončno pa pokazal v knjigah, ki jih je izdal po koncilu. Ob mogočni medijski podpori so izhajale njegove knjige: *Die Kirche* (1972), *Unfehlbar? Eine Anfrage* (1970), *Christ sein* (1974), *Credo* (1992). To so seveda samo nekatera njegova najbolj znana dela.

Hans Küng postopoma ni več priznal dogme, glede Kristusa je vedno bolj nejasno učil, da je hkrati pravi Bog in pravi človek. Glede Cerkve je zanikal njen božji izvor. Papež zanj ni nezmotljiv v stvareh vere in morale niti tedaj, ko uči s svojo najvišjo učiteljsko oblastjo. V sili bi po njegovem lahko maševal tudi laik. Na moralnem področju je zagovarjal splav in se z vso silo boril zoper okrožnico *Humanae vitae*. Ratzinger je skupaj s še desetimi teologi v knjigi *Diskussion über Hans Küng „Christ*

sein“ (1976) opozoril na nezdržljivost Küngovega učenja s katoliškim naukom. V knjigi *Sol zemlje* Ratzinger pove, da je nesmiselno pričakovanje Hansa Künga o rehabilitaciji, saj »ni umaknil ničesar od svojega izpodbijanja papeške službe, temveč je svoje pozicije še naprej radikaliziral, tudi v kristologiji in v nauku o troedinem Bogu se je še bolj oddaljil od vere Cerkve« (str. 104s). Glede odnosa med Ratzingerjem in Küngom zremo nekaj več tudi v Seewaldovi knjigi *Zadnji pogovori*, ki je v slovenskem prevodu izšla pri Družini leta 2016. Peter Seewald v dialogu z Ratzingerjem zapiše: »Leta 1986 sta bila v Tübingenu v najboljši slogi s švicarskim teologom Hansom Küngom, ki Vas je nato cela desetletja preganjal s sramotenji in klevetami. Govoril je recimo, da ste hudobni, da ste podel oblastnež, da ste zgradili sistem nadzorovanja kakor Stasi in da ste po svojem odstopu hoteli vladati kot 'papež v senci'. Kajpada je imel povsem

drugačen življenjski slog kot Vi. Medtem ko se je kolega pripeljal z alfa romeo, ste Vi še vedno prihajali na starem kolesu. V primerjavi z Vami je bil naravnost buržuj« (str. 164). Zaslužni papež Benedikt XVI. je na to Seewaldovo pripombo odgovoril: »Bil je iz čisto drugega testa kakor jaz, brez dvoma.« (str. 165). Glede razloga za razhod s Küngom in drugimi njemu podobnimi teologi Benedikt XVI. pove: »Videl sem, da teologija ni več razlaga vere katoliške Cerkve, ampak si sama izmišlja, kako bi moglo in moralo biti. To zame kot katoliškega teologa ni bilo združljivo s teologijo« (str. 166s).

Kongregacija za nauk vere se je zelo dolgo ukvarjala z njim, ga opominjala in svarila, a Küng se ni uklonil. 24. junija 1973 je kongregacija za nauk vere izdala dokument o skrivnosti Cerkve.²⁶ V tem dokumentu se Küng ne omenja imenoma, a je dejansko napisan zoper njegove zmotne trditve. Tako je npr. rečeno, da vernikom »ni dopuščeno trditi, da Kristusova Cerkev danes nikjer več resnično ne obstoji, tako da jo je treba imeti le za cilj, katerega morajo iskati vse Cerkve in skupnosti« (Skrivnost Cerkve, t. 5). Dokument skrivnost Cerkve potrди učenje 1. vatikanskega koncila. Dogme »so v vsakem času nespremenljivo pravilo tako za vero kakor za teološko znanost« (t. 13). Dokument svari pred dogmatičnim relativizmom, ki se razodeva v trditvi, da so dogme samo večje ali manjše približevanje resnici. (t. 20).

Ker obstaja bistvena razlika med splošnim in skupnim duhovništvom, da je nedopustno in neveljavno početje, če bi se drznil maševati nekdo, ki ni prejel duhovniškega posvečenja (t. 28)

Imenoma kongregacija Hansa Künga opomni 15. 2. 1975. Konkretno so omenjene zmotne trditve v dveh Küngovih knjigah, in sicer *Die Kirche in Unfehlbar? Eine Anfrage*. Naštete so nekatere zmote, ki so navzoče v omenjenih dveh delih: Vsaj v dvom je postavljena dogma o nezmotnosti, kakor jo uči 1. vatikanski koncil in potrди 2. vatikanski koncil. Ne drži se katoliškega pojmovanja cerkvenega učiteljstva. Omenjeno je tudi zmotno mnenje, da bi laik vsaj v nujnih primerih lahko veljavno posvetil evharistijo. Po naročilu Pavla VI. ga kongregacija opomni, da odslej naprej poučuje v skladu s katoliškim naukom. Tega pa se ni držal.

Ker Küng svojih zmotnih mnenj ni opustil, ampak jih je celo zaostрил, mu je kongregacija za nauk vere 15. 12. 1979 odvzela pooblastilo, da bi poučeval v imenu Cerkve. Tedaj uradno preneha biti katoliški teolog. Odslej naprej se je vse do smrti trudil za uveljavitev tako imenovanega svetovnega etosa, kjer je poudarjeno sodelovanje in dialog med različnimi verstvi. Seveda pa ob dejstvu, da je Küng izpraznil katoliško vsebino, tako načrtan dialog ne more prinašati koristi. Küng se je odpovedal katoliški identiteti. Brez te pa pravi medverski dialog ni mogoč. Tudi glede medverskega dialoga je potrebno upoštevati načelo, ki ga je podal drugi vatikanski koncil v odloku o ekumenizmu: »«Ekumenska dejavnost ne more biti drugačna kakor samo v polnosti in iskreno katoliška, to se pravi zvesta resnici, ki smo je prejeli od apostolov in očetov, in skladna z vero, ki jo je katoliška Cerkev vedno izpovedovala« (E 24).

Ob Küngovem učenju je prišlo do delitve duhov po svetu in tudi v Sloveniji.

²⁶ Slovenski prevod je napravil prof. Anton Strle in je bil objavljen v BV 33(1973)3-4, str. 306-314.

Revija Concilium, pri nas pa Znamenje sta ga ves čas zagovarjali. Tudi nekateri profesorji so mu bili zelo naklonjeni. Celo v Bogoslovnem vestniku (1976) je bilo objavljeno kritično mnenje škofa J. Webra iz Strasbourga, ki ga je na Strletovo pobudo prevedel lazarist Stanko Žakelj, in zelo pozitivno mnenje münchenskega profesorja Heinricha Friesa glede knjige »Christsein«. »Tako ostaja Bogoslovni vestnik trezno v sredini«, je rečeno kot pojasnilo (BV 1976, str. 92). V uredniškem odboru Bogoslovnega vestnika so bila očitno zelo različna mnenja glede Künga.

Zanimivo je, kako ga je sprejemal božji služabnik Anton Strle. Podobno kot Ratzinger je v začetku gledal nanj precej pozitivno, a bolj ko se je poglobljal v njegovo

učenje, bolj je videl, kako škodljivo je njegovo učenje. Tako je v enem od pisem 10. 8. 1976 zapisal, da v katoliško Cerkev zahajajo miselni tokovi, ki morejo vse uničiti in pri tem omenja ravno Küngovo knjigo Christsein, glede katere je imel sprva precej bolj pozitivno mnenje. Strle je v duhu razlikovanja Hansa Künga natančno študiral in imel o njem tudi specialno predavanje. Njegovo načelo je bilo, da ga je treba poznati in ga ocenjevati na osnovi nauka Cerkve in cerkvenega učiteljstva.

Vsi priznavajo, da zna Küng razumljivo pisati, priznavajo, da nima vsega narobe. So posamezne misli, ki so povsem sprejemljive. Hkrati pa je zelo veliko takega, kar zruši katoliško vero in večja ko je časovna razdalja, bolj jasno se to kaže.

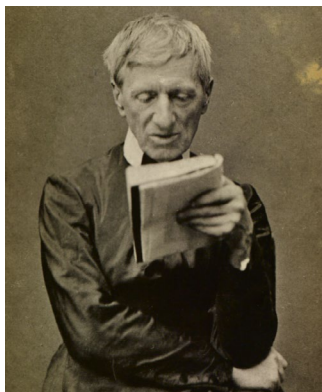
Bogdan Dolenc

John Henry Newman – svetnik

13. oktobra 2019 je bil kardinal John Henry Newman (1801–1890) skupaj s še štirimi drugimi blaženimi razglašen za svetnika. Za blaženega ga je 19. septembra 2010 razglasil papež Benedikt XVI. v Birminghamu in za njegov god določil 9. oktober, ki je dan njegovega prestopa v katoliško Cerkev. Drugi čudež, ki je odprl pot do kanonizacije, je bila ozdravitev američanke Melisse Villalobos, matere petih otrok, ki je med peto nosečnostjo trpela zaradi hudih krvavitev. Papež Frančišek je omenjeni čudež potrdil 13. februarja 2019.

Novica je vzbudila veliko veselje znotraj katoliške Cerkve in tudi onkraj nje. Oče Ignatius Harrison, predstojnik oratorija v Birminghamu, ki ga je leta 1849 ustanovil Newman, je izjavil: »Newman je vse življenje uspešno vodil ljudi h Kristusu. S tem je pokazal, da apostolat krščanskega

prijateljstva, s katerim pritegujemo ljudi h Gospodu, doseže veliko več kot agresivna polemika. Newmanovo dolgo in rodovitno duhovno potovanje razodeva, kako nas Bog korak za korakom vodi k sebi po poteh, ki jih uravnava glede na naše individualne potrebe in nas pripelje k sebi, ko je pravi čas za to.«

Prenovitelj angleške Cerkve, izšolan v »trdnjavi anglikanstva«

John Henry Newman se je rodil 21. februarja 1801 v Londonu v anglikanski družini. Oče je bil bankir in liberalno usmerjen, mati pa je izhajala iz francoske kalvinske družine in je vzgajala otroke v duhu Svetega pisma. Pri petnajstih letih je prišel pod vpliv evangelikalnih učiteljev²⁷ in doživel svoje »prvo spreobrnjenje«. V tem milostnem dogodku se je jasno zavedel božje navzočnosti in se za vse življenje oklenil vseh bistvenih krščanskih resnic.

Junija 1817 je vstopil v Trinity College v Oxfordu, ki je veljal za trdnjavo anglikanstva. Najprej je študiral književnost, matematiko in pravo, potem pa teologijo. Zaradi izredne nadarjenosti in prizadevnosti je že z 21 leti postal visokošolski učitelj (fellow). Odločitev za duhovniško službo v anglikanski Cerkvi je bila zanj hkrati odločitev za samsko življenje, čeprav anglikanske duhovnike ne veže celibat. Leta 1824 je bil posvečen v diakona, naslednje leto v duhovnika, 1828 pa je postal vikar univerzitetne cerkve Svete Marije Device (St. Mary the Virgin) v Oxfordu.

Osem let je nato s svojimi poglobljenimi in bogatimi pridigami poučeval in vzgajal svoje poslušalce, zlasti študente in učitelje. Svoje »Župnijske in preproste pridige« je izdal v seriji knjig, ki so imele velik vpliv na versko življenje v Oxfordu in po vsej deželi.

Ob profesorskem in župnijskem delu je Newman našel čas, da je začel sistematično prebirati spise cerkvenih očetov in se navdušil za velike svetnike in teologe, ki so branili pravo vero v prvih stoletjih krščanstva. Srečanje z njimi je vzbudilo v njem nezadovoljstvo s položajem, v kakršnem se je znašla anglikanska državna Cerkev v 19. stoletju, stisnjena v primež liberalne države. V vročici nevarne bolezni, ki jo je preboleval med potovanjem po Sredozemlju, je zaslutil, da ne bo umrl, kajti v Angliji ga čaka veliko delo. Poslanstvo, ki mu ga je Bog namenil, je bila vsestranska prenova anglikanske državne Cerkve iz čistih izvirov. Prenova je kasneje dobila ime »oxfordsko gibanje«, Newman pa je postal njen vodilni duh.

»Cerkveni očetje so me napravili za katoličana«

Skupaj s prijatelji je Newman leta 1833 na oxfordski univerzi začel izdajati serijo informativnih člankov (*Tracts for the Times*, 1833–41), v katerih so na poljuden način pojasnjevali glavne ideje »oxfordskega« ali »traktarijskega gibanja«. Naglašali so trdno veljavo verskih resnic in avtoriteto škofov nasproti vsemogočni državi ter spodbujali k pozitivni bogoslužja, zlasti obhajila. Z vsem tem se je Newman nehote približeval katoliški Cerkvi, čeprav jo je še zavestno odklanjal.

²⁷ Evangelikalci (Evangelicals) so bili v 19. stol. smer znotraj anglikanstva, ki je poudarjala osebno spreobrnjenje in zveličanje po veri v zadostilno Kristusovo smrt. Velik pomen so pripisovali močnim čustvom, manjšega pa veroizpovedi, zakramentom in vidni Cerkvi. Bili so vodilni v misijonskem delu in socialnih reformah.

Izoblikoval je teorijo, po kateri naj bi bila prenovljena anglikanska Cerkev tista prava, »srednja pot« (»via media«) med »zmotami protestantizma« na eni strani in »pretiravanji in napakami« tedanje katoliške Cerkve na drugi. Toda ta umetna teorija se je vse bolj krhala. Ob preučevanju spisov cerkvenih očetov in razmer v Cerkvi prvih stoletij je spoznal, da so vsi različni poskusi iskanja »srednje poti« vodili proč od prave Cerkve.

Leta 1841 je izdal svojo *Razpravo št. 90* (*Tract 90*), v kateri skuša razčistiti svoje dvome in pomiriti tiste, ki so menili, da je okužen z »rimsnostjo« in »papežništvom«. Dokazuje, da se anglikanska veroizpoved iz 16. stoletja (*»Devetintrideset členov«*) ne odmika od vere vesoljne Cerkve in se v jedru ujema z naukom tridentinskega koncila. Tako je dokazoval katoliški (vesoljni) značaj angleške Cerkve, a še zdaleč ni razmišljal o prestopu ali o možnem zedinjenju obeh Cerkva. Toda univerzitetne oblasti so obsodile to *Razpravo*, kmalu za njimi pa tudi škofje. Vse dotlej je poudarjal apostolsko avtoriteto škofov in ko ga je prav ta avtoriteta obsodila, je bil brez obrambe. Angleška Cerkev je s to obsodbo pokazala svoj protestantski obraz.

Po letu 1839 so ga vse bolj obhajali dvomi o tem, da se anglikanska Cerkev upravičeno pojmuje kot Kristusova Cerkev. Odrekel se je vsem službam na univerzi (1841) in v župniji (1843) in se naselil v bližnji vasi Littlemore. Tam je naslednja štiri leta skupaj s peščico prijateljev živel napol meniško življenje. V molitveni zbranosti je ob študiju zgodovine teologije prihajal do prepričanja, da Kristusova Cerkev oziroma Cerkev apostolov naprej živi v (rimsko)katoliški Cerkvi in da ne more biti gotov svojega zveličanja, če se ji ne pridruži. Odločilni korak je napravil 9. oktobra 1845, ko ga je

italijanski misijonar Dominik Barberi, ki je deloval v Angliji, sprejel v katoliško Cerkev. Neposredno po tem je izdal knjigo *Esej o razvoju krščanskega nauka*, v kateri teološko utemeljuje svoj prestop. Štirinajst let preden je izšla Darwinova slavna knjiga (1859) in je nauk o evoluciji pretresel njegove sodobnike, je s tem svojim *Esejem* napravil prehod od statičnega k dinamičnemu pogledu na svet, prehod, ki je njegovim sodobnikom delal tako velike težave.

Kasneje je o tem dejanju zapisal: »Bilo je, kakor da bi po viharu vožnji priplul v mirno pristanišče.« Odločitev zanj ni bila lahka. Moral je zapustiti toliko dragih ljudi in jim prizadeti bolečino, tudi mnogim, ki jim je bil vzor in duhovna opora. Zapuščal je Cerkev, v kateri je bil rojen in krščen in jo je iskreno ljubil. Pridružil se je manjšinski Cerkvi, katere verniki so bili v samozavestni Angliji 19. stoletja izpostavljeni sumničenju in preziru.

Oxfordsko gibanje je odtlej nadaljevalo pot brez njega. Toda v prostranejši katoliški Cerkvi je Newman prav tako naletel na nerazumevanje s strani mnogih. Imeli so ga za prikrita privrženca Rima, ko je bil še član angleške Cerkve, in prikrita protestanta, ko je bil v katoliškem in rimskem občestvu.

Zavzet za izobrazbo krščanskih laikov

Z nekaterimi prijatelji, ki so skupaj z njim postali katoličani, je Newman odšel v Rim in se pripravljaj na duhovniško posvečenje, ki ga je prejel leta 1847. Tu se je navdušil za duhovnost sv. Filipa Nerija (1515–1595), apostola mesta Rima, in je po vrnitvi v Birmingham ustanovil prvi oratorij

sv. Filipa na angleških tleh. Kasneje je nastal podoben oratorij še v Londonu.

Škofje so Newmanu poverili ustanovitev in vodstvo katoliške univerze v Dublinu na Irskem (delovala je le v letih 1854–1858), ki naj bi katoličanom omogočila razširitev obzorij in izhod iz zakotnosti. Oblikovala naj bi laike za trdno in razsvetljeno vero, ki bi bila kos izzivom prihajajoče dobe razuma in tehničnega napredka. Po vrnitvi v Anglijo je bil kratek čas urednik revije za katoliško kulturo (*Rambler*), ki se je zavzemala za duhovno odprto in kritično katolištvo. Newman je v reviji objavil članek, v katerem ugotavlja, da so imeli laiki (neposvečeni verniki) v zgodovini pomembno vlogo pri ohranjanju pravega nauka. Ta in drugi njegovi prispevki pričujejo o njegovem zdravem čutu za svobodo in o prostodušnem zavzemanju za odprt pogovor o cerkvenih vprašanjih. Obe omenjeni pobudi – katoliška univerza in revija za laike – razodevata Newmana kot vidca, ki je zaslužil, kako pomembno vlogo bodo laiki v prihodnosti imeli v Cerkvi.

S strani nekaterih ljudi v Rimu je bil deležen hudih nasprotovanj, sumničenj in ovadb. Ozki duhovi so ga označevali celo za »najnevarnejšega človeka v Angliji«. Leta 1864 ga je anglikanski duhovnik in profesor novejše zgodovine v Cambridgu Charles Kingsley javno obtožil neiskrenosti: že kot anglikanec naj bi bil prikrit katoličan, sedaj pa tudi ni pravi katoličan. Na obtožbe je odgovoril z dolgimi članki v dnevnem časopisu, ki jih je izdal v knjižni obliki pod naslovom *Izpoved mojega življenja* (*Apologia pro vita sua*). Zaradi pisateljeve iskrenosti in

psihološke tankočutnosti je knjiga postala uspešnica in mu je pridobila velike simpatije znotraj katoliške Cerkve in zunaj nje. Štejejo jo med klasična dela krščanske literature. Odstranila je mnoge psihološke pregrade med anglikanci in katoličani v Angliji.

Na Newmana so ponosni tudi anglikanci

Leta 1865 je Newman napisal pesnitev *Geroncijeve sanje*, v kateri opisuje potovanje duše k Bogu ob uri ločitve s sveta: smrt, sodbo in stanje očiščevanja (vice). Pesnitev se navdihuje ob cerkvenih molitvah za rajne in motivno spominja na Danteja. Uglasbil jo je angleški skladatelj Edward Elgar (1900); skladba velja za Elgarjevo najboljšo delo.

Leta 1870 je objavil filozofsko delo *Slovnica pritrditve* (*Grammar of Assent*), ki vsebuje njegove najbolj zrele filozofske in teološke misli. Znano je njegovo razlikovanje med »resnično« (real) in zgolj »pojmovno (notional) pritrditvijo«. Vera zanj ni le stvar razuma in sad razvidnosti (dokazov), ampak je dejanje celega človeka. Čeprav ni nikoli postavljaj pod vprašaj papeževe nezmotnosti v strogo verskih zadevah, je nasprotoval močnim pritiskom ultramontanistov²⁸, ki so hoteli to nezmotnost razširiti na vse papeževe izjave.

Priznanja je Newman doživel šele na stara leta. Leta 1877 je bil imenovan za prvega častnega profesorja (Honorary Fellow) v Oxfordu. Leta 1879 ga je novoizvoljeni papež Leon XIII. imenoval za kardinala. Papež je bil sam teolog in visoko izobražen humanist in mu je bilo veliko do prenove teološkega študija ter do sprave med Cerkvijo in kulturo. S

²⁸ Ultramontanizem je nauk, ki pretirano poudarja papežovo prvenstvo (primat) tako v verskih kot tudi v družbeno-političnih zadevah. Zmerna oblika ultramontanizma je v opredelitvi verske resnice o papeški nezmotnosti prevladala na prvem vatikanskem koncilu (1869/70).

tem dejanjem so se razblinili vsi pomisleki in predsodki, ki so o Newmanu ustvarjali sliko nekakšnega »napol katoličana«. Umrli je 11. avgusta 1890 v svojem oratoriju v Birminghamu. Pokopan je v bližnjem Rednalu. Na pokrovu krste so na njegovo željo napisali njegovo kardinalsko geslo »Srce govori srcu«, na skromnem nagrobniku pa so vklesane besede: »Iz senc in podob k resnici«.

Newman je zapustil izredno bogato literarno zapuščino, ki obsega 80 knjig (pridige, teološka dela, dva romana, pesmi) in ok. 20.000 pisem, ki so objavljena. Poznavalci označujejo njegov pomen z izrazi kot: duhovni genij, verski voditelj, slavni spreobrnjenec, nadarjen pridigar, mojster angleškega jezika, duhovni voditelj mnogim pri iskanju resnice in prizadevanju za svetost. Njegov duhovni in teološki vpliv je v dvajsetem stoletju samo še rastel in segel daleč prek meja Velike Britanije. Po pravici naglašajo tudi njegov ekumenski pomen: iskreni in odprti anglikanci so ga vedno cenili in so ponosni nanj.

Zagovornik resnične edinosti

Po besedah papeža Pija XII. je Newman postal »ponos Britanije in vesoljne Cerkve«. Zaradi njegovih daljnovidnih teoloških razmišljanj, s katerimi je prehiteval svoj čas, in zaradi ekumenske širine in odprtosti mu večkrat dajejo vzdevek »nevidni oče drugega vatikanskega koncila« ali tudi »cerkveni učitelj pravega ekumenizma«. Ekumensko gibanje in drugi vatikanski koncil sta v nekem smislu tudi sadova njegovega dela. *Katekizem katoliške Cerkve* ga kar štirikrat navaja, enkrat pa tudi okrožnica Janeza Pavla II. *Sijaj resnice*. To kaže, kako visoko ga ceni celotna Cerkve.

Newman se je dobro zavedal nujnosti zbliževanja med krščanskimi Cerkvami. V svojem dolgem življenju je spoznal najprej, da se morajo vsi kristjani z enotno fronto postaviti proti skupnemu sovražniku – razkristjanjenju. Njegovo življenje je bilo zgled dialoga z drugimi veroizpovedmi, o katerih je vedno govoril objektivno in pošteno.

V svojih *Predavanjih o opravičenju*, ki imajo izrečno zbliževalni namen, se je lotil osrednjega vprašanja reformacije. S tem je pripravljal pot sodobnim ekumenskim naporom, ki so leta 1999 obrodili sad v skupni katoliško-protestantski izjavi o opravičenju.

Po prestopu je Newman govoril o anglikanski Cerkvi sicer kot »zgolj narodni ustanovi«, vendar jo je omenjal z veliko hvaležnostjo: »Anglikanska Cerkve je bila za božjo Previdnost orodje, po katerem so mi bile naklonjene velike dobrote.« Obenem jasno zatrjuje, da nacionalna Cerkve ni skladna z Jezusovo zamislijo o Cerkvi.

**»Človek plemenite učenosti,
globoke človeške modrosti in
prisrčne ljubezni do Gospoda«
(Benedikt XVI.)**

Joseph Ratzinger se je z Newmanovo mislijo srečal v letih študija teologije v Freisingu, posebej z njegovim naukom o vesti. Leta 1990 je zapisal: »Doživljali smo samovoljo totalitarne stranke, ki je sebe pojmovala kot dovršitev zgodovine in je zanikala posameznikovo vest. Hermann Göring je rekel o svojem vodji: 'Jaz nimam nikakršne vesti! Moja vest je Adolf Hitler'«. Newman pa je razlagal človekovo bivanje ravno s stališča vesti, ali drugače: v odnosu med Bogom in dušo. Kot človek vesti je postal konvertit (spreobrnjenec); vest ga

je vodila od starih vezi in starih gotovosti naprej v svet katolištva, ki je bil zanj še poln vprašanj in neznank.

Nadaljnjo Newmanovo zaslugo vidi Ratzinger v njegovem prispevku k obnovi teologije: »Uči nas razmišljati o teologiji zgodovinsko in sicer tako, da nas uči priznavati istovetnost (identiteto) vere skozi vse spremembe. ... Newman je bil sam nekdo, ki se je vse življenje spreobračal, se spreminjal in ravno na ta način je vedno ostal isti, vedno bolj in bolj je postajal to, kar je bil.«

Končno Ratzinger občuduje pri Newmanu enoto med besedami in življenjem: »Značilna poteza tega velikega učitelja v Cerkvi je po mojem v tem, da ne uči samo s svojo mislijo in pridigami, ampak s

svojim življenjem, kajti v njem se misel in življenje medsebojno prepletata. Newman zares spada med velike učitelje Cerkve, ker se hkrati dotika našega srca in razsvetljuje našo misel.«

V govoru ob razglasitvi za blaženega se je Benedikt XVI. takole poklonil Newmanu: »Vreden je, da dobi svoje mesto v dolgi vrsti svetnikov in učiteljev, ki prihajajo s teh otokov, in med katere spadajo sv. Beda, sv. Hilda, sv. Aelfred in bl. Duns Skot, če omenimo le nekatere. V blaženem Johnu Henryju je to izročilo plemenite učenosti, globoke človeške modrosti in pristrčne ljubezni do Gospoda obrodilo bogat sad. Ta sad je znamenje nenehne navzočnosti Svetega Duha globoko v srcu božjega ljudstva, ki poraja bogate darove svetosti.«

P. Andrej Pirš FSO

Sijaj svetosti dr. Antona Strleta - ob zaključku škofijskega postopka za beatifikacijo

Za božjega služabnika Antona Strleta poteka proces za beatifikacijo in kanonizacijo. Na 106. obletnico njegovega rojstva je bil letos 21. januarja zaključen škofijski del postopka. Bistvo celotnega postopka je, da se dokaže junaška stopnja kreposti. Na škofijski ravni je bilo pod tem vidikom zbrano gradivo, ki se na rimski stopnji uporabi za prikaz njegovega življenja, junaške stopnje kreposti, glasa svetosti in uslišanj na njegovo priprošnjo. V škofijskem delu procesa se je nabralo gradiva za osem arhivskih škatel, kar 10 arhivskih škatel pa zavzemajo Strletova objavljena dela.

V tej predstavitvi duhovne usmerjenosti božjega služabnika Antona Strleta se bom dotaknil samo nekaterih njegovih značilnih potez: Strle kot človek reda, prvenstvo duhovnega življenja, človek

dela, Strletov čut za presojanje miselnih tokov. Seveda so to samo nekatere temeljne usmeritve njegovega vsestransko bogatega in rodovitnega življenja.

1. Človek reda

Pokojni Franc Bole je kot urednik Ognjišča objavil na Strletovo 75. letnico življenja intervju²⁹ s prof. Strletom. Na koncu tega intervjuja je Bole omenil, da je Strle znan kot velik asket. Strle je tej oznaki ugovarjal in je odgovoril: »Nikakor ne živim asketsko, samo urejeno! Če ne bi živel tako urejeno, kot živim, ne bi zmozel vsega dela. Potrebno je biti asket toliko, da človek zmore opravljati vsakdanje dolžnosti. Papež Pij XI. je rad dejal: 'Zdrav duh v zdravem telesu' in vedno pristavil, 'in svetem telesu'. Vsak dan je treba tudi malo v naravo, na sprehod, tako človek ohranja tudi duhovno kondicijo.«

Sam je torej označil red kot pomembno potezo svojega življenja, in sicer red, v katerem je skrb tako za zdrav duh kot za zdravo telo po znanem latinskem reku: Zdrav duh v zdravem telesu. Držati se reda, je bila ena od značilnosti Strletove askeze. Če se držimo reda, to pomeni, da se odpovemo vsem drugim stvarem, ki ne spadajo v dnevni, tedenski, mesečni in letni ritem. Odpovemo se stvarem, ki nam trenutno ugaajajo in ne ravnamo po svojih trenutnih željah. Treba pa je pripomniti, da si je Strle npr. vedno vzel čas za človeka, ki je k njemu prišel nenapovedan. Sploh nisi imel občutka, da ima v tem času na programu druge stvari.

Številna neuradna pričevanja nam govorijo o Strletu kot o človeku reda. Nekateri so izjavili, da si po njem lahko naravnal uro, ko je hitel k uršulinkam maševat in spovedovat. Predavanja je začel na točno ob uri, tudi obedi so bili točno ob določenem času.

K redu na duhovnem področju mu je dolga leta pomagala tako imenovana shedula v okviru unio apostolica (duhovniška

apostolska zveza, večkrat imenovana tudi duhovniška zveza). Na tej sheduli, ki mi jo je kot bogoslovca dal ravno prof. Strle je bilo, kolikor se spomnim, okoli 15 dejanj, ki naj bi jih duhovnik vsak dan spolnil, in to vse od rednega vstajanja, redne molitve, priprave in zahvale po maši, študija, posebnega spraševanja vesti opoldne in splošnega večernega spraševanja vesti in tako naprej, pa vse do pravočasnega odhoda zvečer k spanju. To mesečno shedulo je kot član unio apostolica poslal vsak mesec voditelju združenja Unio apostolica, hkrati pa je bil to tudi pripomoček za spoved, h kateri je dolgo časa hodil tedensko, nato pa vse do smrti na 14 dni. Še sedaj se spominjam, da je bilo na tej sheduli napisano: *Serva ordinem et ordo servabit te* (to moremo prevesti: Ohranjaj red in red te bo ohranil).

Prof. dr. France Oražem se spominja, da je bil ravno Strle več let voditelj Unio apostolica. Ko je Oražem za njim prevzel vodstvo, je bil Strle tisti, ki je najdlje pošiljal shedulo njemu v pregled in oceno.

Strle je 27. 12. 1962 pisal Luku Cirimotiću, škofijskemu duhovniku skopske škofije, ki je kasneje postal redovnik montfortanec: »Če Vam smem in morem kaj svetovati, bi Vam to, da bi počasi vpeljali v Vašo škofijo, ako to že ni vpeljano, 'Unio-nem Apostolicam', ki ima geslo 'Omnia pro Sacratissimo Corde Jesu per immaculatam Mariam'. Tako zelo koristna je zato, ker ima shedulo, na kateri je veliko duhovnih vaj, katere naj človek opravlja na posamezne dneve, da se tako nauči reda, ki je za duhovnika tako silno potreben. Za Vas, ki Vas poznam kot polnega gorečnosti, bi Vam svetoval, da si varujete tudi zdravje, in sicer s tem, da si ne

²⁹ Franc Bole, Prof. dr. Anton Strle ob 75-letnici življenja, v: Ognjišče 1990, št. 2, str. 7-10.

pritrgujete preveč spanja in podobno. Jaz sem nekoliko pretiraval, vsaj z ozirom na svojo slabotnost, in zdaj se precej maščuje. Shedula me je naučila točnega zgodnjega vstajanja, pozneje pa sem spoznal, da je potrebno tudi točno leganje k spanju. Pa preko dneva človek več naredi. Moj ideal je bil že od prvih semeniških let, izčrpati se v službi Bogu po Marijinem posredovanju, le premalo sem pazil na to, da moram tudi kaj imeti, kar naj se na ta način črpa. Gotovo pa moramo spet in spet razpihati ogenj, ako se je začel utapljati v stiku s svetom in z njegovim vplivom, zoper katerega tudi duhovniki nismo zavarovani.«

Naravnost železna disciplina mu je pomagala, da je toliko naredil. Hkrati pa mu je tudi omogočila, da je zdržal ob svojem zelo zahtevnem stilu življenja. Kasneje, težko je točno določiti datum, a zdi se, da je bilo to po letu 1960, je prišlo do popolne izčrpanosti. Danes bi rekli, da je bila nevarnost, da bi pregorel. Zdravnik mu je svetoval nekaj mesecev popolnega počitka. Sam je povedal. »Tega zdravnikovega nasveta se pa nisem držal. Le bolj urejeno sem začel živeti in je šlo.« K tej urejenosti je spadal pravočasen odhod k počitku in pa redni vsakodnevni sprehodi na grad, po kosilu pa na Golovec, nekaj let skoraj vsak dan peš čez Golovec na Rakovnik k Mariji Pomočnici.

V osnutku pridige za 1. postno nedeljo 1997 je zapisal: Drži se reda in red te bo vodil k Bogu.«

2. Prednost duhovnemu življenju

Znotraj tega dnevnega, tedenskega, mesečnega ritma pa se je dobro zavedal hierarhije vrednot. »Povsod Boga!« je bilo njegovo novomašno in življenjsko geslo vse od trenutka velikega doživetja Boga nekako pri desetih letih. Prav na seznamu opravil na

sheduli je bil poudarek na duhovnikovem duhovnem življenju. Ni pa zanemaril ostalih sestavin življenja, kot je zavzeto delo, potrebni počitek, sprehodi. Pri Strletu opazimo harmonijo med naravnim in nadnaravnim, harmonijo med različnimi vidiki življenja.

V prvem dnevu devetdnevnice k božjemu služabniku Strletu, ki smo jo izdali pred tremi leti, je navedeno njegovo besedilo, ki sem ga našel zapisanega na listu brez datuma in tudi brez konteksta. Prav to besedilo pa nam lepo pokaže, čemu je dajal prednost:

»Če sem odkritosrčen, moram reči, da v središču mojega molitvenega življenja, ki naj bi prešinjalo vse ostalo življenje, ni rožni venec, marveč sveta maša (pravim »sveta«, čeprav danes že kar težko izrečemo to besedo). Tudi na drugo mesto še ne pride. To mesto zavzema zame že skoraj 50 let vsakdanja premišljevalna molitev (ne »transcendentalna meditacija«!), v kateri se mi ob božji besedi in ob živi navzočnosti troedinega Boga samega v občutju popolne svobodnosti »srce navriska in izjoče« ter ogreje in razsvetli za vse, kar me bridkega in prijetnega čaka vsak dan, ogreje tudi za »Središče« (Evharistijo), da bi moglo s svojo težnostno močjo navdihovati in prežemati celotno življenje. Na tretje mesto pride rožni venec: vsaj en del prav vsak dan že gotovo nad 50 let (kvečjemu za kak mesec zelo hudih bolezni je moral odpasti). Zdi se mi nepogrešljiv. Nekaj nepogrešljivega bi manjkalo brez njega. Kakor če hiša s svojim »Središčem« ne bi imela okoli sebe lepega in bogatega vrta z varujočo ograjo! Ta vrt – rožni venec – nikoli ne zastari; vedno je svež in nov. Naj me prežema občutje veselja, bridkosti ali zmagovitosti – vedno grem rad na sprehod po tem vrtu, da se spet osvežim in okrepim: da mi veselje ne utone v valovih bridkosti, da se mi žalost in zaskrbljenost ne

spremeni v brezupnost. Devica Marija me vodi h Kristusu, ob katerem ves svet postane luč, pa naj se na zunaj kaže še tako temnega. In ker je Kristusova stvar tudi moja stvar, zato sem glede nje popolnoma gotov. Kajti Kristusova stvar bo zmagala, prej ali slej, za časa mojega življenja ali pa po moji smrti: kakor Bog hoče!»

Strle poudarja tri stvari: sv. mašo, premišljevanje in rožni venec.

a) Sv. maša kot glavni vogelni kamen duhovnega življenja

Glede sv. maše vedo sestre uršulinke povedati, da se je v zakristiji že na predvečer pripravil za maševanje naslednjega jutra. Prebral je besedila, postavil trakove v misalu in lekcionarju na pravo mesto in si tako osvojil vsebino svete maše naslednjega dne.

Glede priprave na mašo in zahvale po njej pa je zanimiv zapis Matije Ogrina, enega od njegovih ministrantov, zapis, ki je nastal po več kot 40 letih. V njem pove:

»Čedalje bolj štejem za veliko milost, da sem spoznal in srečeval prof. Antona Strleta. V otroštvu sem stanoval v župniji Svete Trojice, kjer sem začel ministrirati pri župniku g. Matiju Hamu okrog leta 1973 ali malo zatem. Gospoda Strleta, kot smo

ga klicali, sem poznal v dveh povezavah: od približno svojega 10. leta dalje sem pri njem pogosto ministriral, sočasno pa je postal tudi moj spovednik. Od tod potekata dva zame osebno pomembna in vitalna spomina.

Kot ministrant se razločno spominjam tega: razposajeni fantje smo včasih še tik pred mašo klepetali ali počeli kaj neprimernege. To se je samodejno nehalo, ko je zadnji dve minuti pred začetkom maše prihitel iz spovednice gospod Strle in se pripravil na maševanje. Njegova osebnost je izžarevala neko duhovno avtoriteto, zbranost in navzočnost, spričo katere je bilo ministrantom skoraj nemogoče uganjati otroške vragolije. Zadnjo minuto pred mašo (nikoli ni zamudil!) je v zakristiji že stal pripravljen, v mašnem plašču, mi smo stali za njim, on pred nami, obrnjen v smer proti tabernaklju, torej smo ga gledali v hrbet ali od strani: stal je pred nami sklenjenih rok, sklonjen močno naprej, v popolni zbranosti in najgloblji tihoti, ki se je širila naokrog iz njega, in ta priprava je bila – vsaj zame, četudi se tega tedaj nisem pojmovno zavedal – uvod v misterij Svetega Rešnjega Telesa. Bil je ves použit v navzočnost Jezusa, ki bo stopil na oltar. Še zdaj, če se v duhu spominjam, čutim tisto duhovno zbranost kot pripravo na srečanje z Najsvetejšim.

Po maši je bilo v zakristiji, vsaj ob nedeljah, vedno kot v panju, tudi govorilo se je glasno, glasbeniki, pevci, sestre uršulinke, veroukarji idr. so hodili sem in tja. Toda gospod Strle ni bil del tega šumota: brž, ko je na zakristijsko mizo odložil mašni plašč, se je dobesedno v istem gibu, kot del iste kretnje, že obrnil, stopil do klečalnika z razpelom in latinskim besedilom, pokleknil in molil. Šele zdaj vem, da so to bile molitve v zahvalo za sveto mašno daritev. Toda že takrat sem

kot otrok razločno videl in občutil, da je bil gospod Strle – četudi sredi zakristijskega šumenja in vrveža – na tistem starem klečalniku potopljen v najglobljo molitev in češčenje neke meni nevidne skrivnosti. Morda so ti trenutki napravili name kdaj celo močnejši vtis kakor trenutki pred mašo. Potem je gospod Strle po minuti ali dveh vstal, stopil do omare, kjer je imel svoj črni plašč in aktovko, in pogosto se je zgodilo, da se je z nasmehom ozrl k meni, kot da bi se me tisti hip spomnil, se sklonil in tam v omari nekaj vzel, nato pa stopil k meni in mi podaril katero od knjig, pri katerih je sodeloval (npr. Glorieux: Sveta maša, vrhunec vere; Newman: Apologia etc.). Bil sem kajpada premajhen, da bi takšne knjige mogel razumeti; toda bistveno pomembno je bilo sporočilo, ki je prišlo s tem darom implicitno, pospremljeno le s kakšno Strletovo spodbudno besedo ali kretnjo roke: tiho sporočilo, da bom to vse nekoč prebral in razumel in da zame to ni pretežko, četudi pride pozneje. To sporočilo je bilo zelo pomembno.«

Za veliki četrtek, 11. 4. 1963, je Strle pridigal v Preski: »Če hočemo, da bo Bog spet zavladal v naših srcih bolj temeljito, zavladal v naših družinah, v naši javnosti, potem se moramo bolj oklepati tistega sredstva, po katerem se je Bog nam najbolj približal. Bolj moramo živeti iz najsvetejše daritve, bolj moramo poslušati Jezusove besede: »Vzemite in jejte!« Kako smo pravzaprav maloverni, kako smo pravzaprav maloverni! Ako bi se nam pri obhajilni mizi delili tisočaki, bi gotovo bila obhajilna miza oblegana. Toda v resnici se nam v sv. obhajilu nudi mnogo več, neprimerno več kakor tisočak. Tukaj se nam nudi sredstvo, s katerim si moremo zagotoviti večno srečo. Jezus je

prav pri zadnji večerji rekel: »Brez mene ne morete ničesar storiti!« Zakaj tolikeri ljudje zapadajo grehu, čeprav nekako čutijo, kako jih greh ponižuje, kako jih v globini duše napravlja nesrečne, čeprav jih na površini omamlja? Zato, ker nimajo dovolj moči, da bi se uprli slabim zgledom, da bi premagali svoja slaba nagnjenja. In moči nimajo zato, ker so duhovno oslabljeni. Nekemu po jetiki in obilnem delu oslabljenemu bolniku je zdravnik dejal³⁰: »Če ne boste jedli, in sicer krepko jedli, je zastoj vse moje zdravljenje, celo transfuzija krvi vam ne more pomagati, in vsi penicilini in streptomicini. Jejte, pa boste premagali bacile, ki vam izpodjedajo moči.« - Tako velja tudi za naše duhovno življenje. Seveda pa ne bomo sv. obhajila prejemali pogosto in dobro, ako se ne bomo udeleževali dobro sv. maše, ako ne bomo tudi doma v svoji družini izpolnjevali nekaj tistega, kar nam Jezus naroča pri zadnji večerji, ne le apostolom, marveč tudi nam: »To je nova zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil.« S takšno ljubeznijo, s takšnim premagovanjem sebičnosti se bomo najbolje pripravili tudi za pravo udeleževanje pri sv. maši in za plodovito sv. obhajilo. Da bomo to zmogli, se radi odpovejmo marsičemu, kar slabi naše sile, kar sicer ni prepovedano ravno pod grehom, a nam jemlje polet, nam jemlje čas in zbranost.«

V povezavi z evharistijo je seveda nujno potrebno omeniti zakrament pokore, ki ga je sam redno prejemal in se hkrati dolga leta vsak dan razdajal v spovednici.

b) Potrebnost in koristnost vsakodnevnega premišljevanja

Med samim maševanjem je bil zbran, kar nekako potopljen v besedilo. Za tako

³⁰ Ta duhovnik je bil verjetno Strle sam, saj je bil leta 1960 operiran in ni bilo gotovo ali bo preživel. Imel je jetiko.

notranjo naravnost ga je usposabljal premišljevanje, katerega Strle omenja v gornjem besedilu na drugem mestu.

Za aprilsko številko okrožnice ljubljanske škofije 1954 je Strle zapisal: »Malo-vernost in premajhno zaupanje - to je napaka, ki jo je Jezus pri apostolih grajal bolj ko vse druge. Zaupanje postoteri sile. Vse to pa mi bo mogoče le, ako se bom dan za dnem v globoki premišljevalni molitvi vživiljal v skrivnosti Jezusovega življenja in njegovega nauka – po Marijinem vzoru. O premišljevanju pravi Pij XII.: 'Velika dolžnost nas veže, da vas posebej spodbujamo k vsakdanjemu premišljevanju... ki je nenadomestljiva vsakdanja vaja.' Tudi z obilnejšo ustno molitvijo ga ni mogoče nadomestiti. Sv. oče navede kot razlog za to: ... 'Več ko grmadenje molitev velja pobožnost in resnični duh molitve. Ta goreči duh molitve je posebno potreben danes, ko se je tako imenovani »naturalizem« polastil človeškega srca in uma.' (Menti nostrae, slov. prevod str. 7sl.) Tudi v (okrožnici) Mediator (Dei) je močan poudarek na premišljevanju, prim. n. 31.36). 'Premišljevanje, ali pa nevarnost za pogubljenje – to je alternativa za duhovnika, ki živi v stiku s svetom!' tako pravi izkušen in velik asketični pisatelj Desumont. Moram torej imeti v svojem dnevnem redu določen in dovolj dolgotrajen čas za premišljevalno molitev, ki naj bo res molitev, pri kateri so udeleženi predvsem afekti in volja. Neprecenljivo škodo delam sebi in dušam, ako krajšam čas za premišljevanje, ako ga najdem dovolj za nepotrebno branje ali prazne razgovore, ne pa resno večerno pripravo za jutranje premišljevanje. Če se prej ogrejem v temeljiti premišljevalni molitvi, potem bo tudi maševanje in brevir čisto nekaj drugega. Navzel se bom duha Marijinega in v veselem zaupanju bom živo začutil, 'da od mrtvih

vstali Kristus več ne umrje: smrt nad njim več ne gospoduje' (Rim 6, 9).«

9. 11. 1971 je Strle odgovoril na anketo o vzrokih krize v duhovniških vrstah. To je bil pokoncilski čas silovitega vrenja in tudi čas, ko je precej duhovnikov zapustilo svoje duhovništvo. Tone Kotar, duhovnik, ki ga je uredništvo Družine prosilo, da izvede anketo, je prosil tudi Strleta, da poda svoje mnenje. V prvi točki je Strle kot enega od razlogov navedel opuščanje premišljevalne molitve. Takole pravi: »Svet je danes postal »očarljivo vabljiv« in kričav in poteguje v svoj divji vrtinec tudi duhovnike. Ti niti daleč ne vzamejo dovolj resno človeške slabosti in se ne varujejo nevarnosti na pozitiven način. Slab mesec dni sem bil l. 1958 v Parizu in sem si dejal: Če bi jaz tako lahkomišelnost živel in ravnal, kakor tukaj vidim nekatere duhovnike (bolj sem videl tuje, ki so v Pariz prišli na študij), bi v enem tednu izgubil vse, kar spada k resničnemu duhovniku, najbrž tudi vero. – Čudim se, kako je mogoče npr. živeti polnovreden celibat, pri tem pa obiskovati filme, kakršne npr. priporoča Spektator v Družini (saj jih ne hodim gledat, a povedo). Ne morem si misliti, kako bi mogel premagati nevarnosti za krize duhovnik, ki: 1. ne meditira redno vsak dan, in sicer več kot ¼ ure; 2. ki ni res delaven; 3. ki ni toliko ponižen, da bi videl, kako krhek je človek in kako skrbno se je treba varovati vsega škodljivega, če hočeš vztrajati v posvečujoči milosti (ne morem si misliti, kako je mogoče kar vprek gledati naše televizijske oddaje – ki jih ne gledam, a slišim včasih o njih - pri tem pa vztrajati stanovitno v posvečujoči milosti). – Kriza je po mojem predvsem v tem, ker duhovniki premalo pazijo (in so premalo vzgojeni že v prvi mladosti k temu) na geslo: moli in delaj, in sicer oboje krepko in

stanovitno, zraven pa se zelo varuj nevarnosti (nikdar ne govori o »tveganju«, kar zadeva vero in nravnost, ampak silno resno jemlji Flp 2,13: »Delajte s strahom in trepetom za svoje zveličanje«). – Vem, da me bo tisti, ki bo to bral imel za strašno starokopitnega in reakcionarnega. Toda ne morem pomagati, če sem popolnoma trdno prepričan, da bom le tako mogel biti zares »napreden« in »ljudski« duhovnik, kakor si ga želi Bog in »božje« ljudstvo, ne pa kako drugo »ljudstvo«.

Seveda Strle premišljevalne molitve ni priporočal samo duhovnikom, čeprav njim še posebej, ampak jo je priporočal vsem. V Družini je 1974. leta predstavil in priporočil dve knjigi »Tudi jaz lahko živim evangelij« in »Leto svetnikov«. Pri tem je že v naslovu članka zapisal: Poglobljanje duhovnosti s premišljevalno molitvijo, v: Družina 23(1974)48, str. 3. V članku najprej povzame misli francoskega duhovnega pisatelja André Seve-ja iz njegove knjige »Trideset minut za Boga«, v kateri pisatelj govori o potrebnosti premišljevalne, notranje molitve. Strle se pridružuje mnenju pisatelja Seveja, da naj bi vsak dan brez izjem posvetili vsaj pol ure premišljevalni molitvi. Nato pa Strle nadaljuje: »Da pa se navadimo na takšno (notranjo premišljevalno) molitev, ki bo globoko spremenila naše življenje in mu dala nesluteno poglobljenost in rodovitnost, v blagor bližnjemu in nam, k temu nam morajo bistveno in učinkovito pripomoči duhovne knjige. Že zdaj naj omenim samo dve večji deli, ki si jih morejo priskrbeti tudi tisti, ki jih še nimajo (drugi, ki jih že imajo, naj bi jih bolj uporabljali).

Najprej 'Tudi jaz lahko živim evangelij'.³¹ To delo je izšlo v štirih zvezkih

in ima za vsak dan v letu kratek sestavek, ki ga je mogoče koristno uporabiti za premišljevalno molitev.

Morda bo marsikdo od začetka bolj težko premišljeval. A če bo vztrajal in se ne bo dal ostrašiti začetnim težavam in pomislekom, bo z vsakdanjo vajo končno steklo. Sestavki 'Tudi jaz lahko živim evangelij' mu bodo postali kakor odskočna deska za vedno nova spoznanja nesluteno bogatega duhovnega sveta in za to, da bo videl, kaj Bog v svojih ljubečih odrešenjskih načrtih od njega hoče. Če ne bo takoj dosegel višin, ki jih nakazuje Seve, naj pomisli, da šele vztrajna vaja naredi mojstra in da bo – ob ustrezni notranji usmerjenosti in iskreni odprtosti za Boga – Sveti Duh sam postal njegov notranji učitelj in razsvetljavec; notranja luč pa bo tudi vsa zunanja opravila, dolžnosti in okolje začela osvetljevati z lučjo evangelija, ki je vedno novo in neizčrpno bogato oznanilo pravega, globokega veselja sredi vse temine in bridkosti.

Drugo delo, ki nam more odpirati vedno nova obzorja duhovnega življenja, je 'Leto svetnikov'. Ima prav tako štiri dele, le da so ti neprimerno obsežnejši. In prav tako najdemo tukaj berivo za vsak dan v letu. To delo sicer ni napisano naravnost s takšnim namenom kakor 'Tudi jaz lahko živim evangelij'. Vendar pa je prav tako mogoče tudi tukaj najti mnogo snovi za vsakdanje premišljevanje ne le za eno leto, marveč za vrsto let. Pri tem se v notranji molitvi lahko ustavimo ob tej ali oni potezi svetnika določenega dne in se zazremo ob tej luči v svoje lastno življenje, da bi ga mogli oblikovati vse bolj v luči tiste trdne in žive vere, ki je napravila iz ljudi, ki so bili slabotni kakor mi, ali pa še bolj, junake v najvišjih stvarnostih, v najplemenitejših in

³¹ Avtorica je prof. dr. Silva Trdina (1905-1991).

najbolj osrečujočih vrednotah. Navsezadnje pa sploh ne gre za neosebnostne vrednote, marveč za Kristusa samega, za življenje iz njega in njegovega evangelija. Saj so svetniki tisti, na katerih najsijajneje sveti Kristusov obraz. Svetniki so živi evangelij; ob njih šele začnemo marsikaj iz evangelija zares življenjsko umevati in dobimo pobudo za spolnjevanje.

Tako se obe deli – 'Tudi jaz lahko živim evangelij' in 'Leto svetnikov' – zelo posrečeno dopolnjujeta. Ali ne bi bilo žalostno, če bi pustili neuporabljene tako dragocene zaklade, ki so nam v teh dveh delih dostopni? Ali ne bi bilo prav, da bi opozarjali tudi druge na te zaklade? (Kako lep in koristen dar za božič, god, novo leto!). Za sveto leto (1975) in ob času misijona, ki ga mnogokje obhajajo – posebej tudi v Ljubljani – naj bi nam obe knjigi pripomogli k duhovni prenovi in poglobitvi in naj bi se razširili med čimveč ljudi.«

Ob tem Strletovem besedilu, objavljenim v Družini, vidimo, kako se je zavedal, da so dobre duhovne knjige pripomoček za premišljevalno molitev tudi pri laikih.

Strle sam je premišljevalno molitev običajno povezoval s češčenjem Najsvetejšega. Dolga leta je bil že ob 5^h zjutraj v stolnici v klopi nasproti oltarju sv. Rešnjega telesa. Poglejmo si še navodilo, ki ga je v pismu z dne 26. 8. 1963 dal Mirku Pernetu, ki je bil tedaj še v okviru župnije Ljubljana Sv. Peter določen za delo na Žalah, na kasnejši župniji Ljubljana Sv. Križ: »Jaz na Vašem mestu bi čim prej uredil vse z g. župnikom in vse svoje sile vrgel na Žale. Tam bi začel vsak dan spovedovati, tam graditi skupino pobožnih oseb za resnično dejavne ude skrivnostnega Kristusovega telesa. Tiste osebe bi molile in žrtvovale se za mlado krščansko občino, ki bi jo začel graditi. Tam bi adoriral vsak dan vsaj eno uro, čeprav bi bilo kdaj treba

k temu šteti tudi nekaj brevirja, za milost, da bi bila moja beseda prepričljiva in da bi vse moje delo dobilo božji blagoslov. Tam bi si točno uredil – čeprav v okviru možnosti in posebnih razmer – potem ko bi razmere točno spoznal tudi od blizu, dnevni red, in bi načrtno zasledoval tisti bližnji cilj, ki bi si ga postavil za nekaj mesecev vnaprej, seveda vse s premislekom v luči božjih navdihov, izprošenih s ponižno molitvijo in z majhno, a dosledno asketično prizadevnostjo – vse v izročitvi Mariji, Kraljici apostolov: v njeni luči bi vsak dan skušal najti do ljudi tisto nesebično, ljubezni in spoštljivosti polno razmerje do ljudi, kakršnega je ona morala biti polna, ko je prvo Cerkev krepila s svojo tiho navzočnostjo za njena miroljubna osvajanja za Kristusa, vsa zakoreninjena v zedinjenosti z evharistično Gospodovo navzočnostjo.«

c) Molitev rožnega venca v kontekstu Strletove marijanske usmerjenosti.

Strle pove, da so doma ob večerih redno kot družina molili rožni venec. Izjema so bili naporni dnevi košnje in morda še najdaljši poletni dnevi. To molitev je gotovo poglobil in si jo notranje prisvojil po smrti svoje matere pri 17.-ih letih, ko si je Marijo zavestno izbral za svojo duhovno mater. Teološko utemeljitev marijanske naravnosti pa si je pridobil ob prebiranju Grignionove knjige »Traktat o pravi pobožnosti do svete Device« v času bogoslovja. Tej naravnosti je ostal vse življenje zvest. V sodelovanju s kartuzijanom p. Nikolajem Bregantom in prof. dr. Ivanom Pojavnikom je poskrbel za celoten prevod omenjene knjige, ki ima naslov »Popolna podaritev samega sebe Kristusu po Mariji« (Pleterje 1980). Še prej, leta 1972 pa je prav tako v sodelovanju s prevajalcem kartuzijanom p. Nikolajem Bregantom poskrbel

za natis knjige p. Dominika Thalhamerja »Z Marijo v veselju, bridkosti in poveličanju. Premišljevanja o rožnem vencu«. Za to knjigo je 28. 4. 1972 podelil nihil obstat in ob tej priliki zapisal, da molitev rožnega venca močno nazaduje v neprecenljivo škodo duhovnega življenja. Priporočilo za omenjeno knjigo je Strle napisal tudi za časopis Družina (20. 8. 1972) 16, str. 7. Ob tej priliki je tudi zapisal: »Ne pozabimo: Marija v vseh svojih prikazovanjih zadnjih 100 let – La Salette, Lurd, Fatima – vedno znova poudarja važnost molitve in življenja rožnega venca!«

Strle je molil rožni venec že zgodaj zjutraj, ko je hitel k uršulinkam in posamezne desetke je daroval za določene namene. Bila je to molitev, ki ga je spremljala vsak dan.

3. Izgarati se za Gospoda

Ena od molitev, ki jo je znal na pamet in jo verjetno vsak dan molil, se glasi:

O Jezus, učlovečena božja Beseda!

Nauči nas velikodušnosti!

Nauči nas, da ti služimo,

kakor ti zaslužiš:

Da dajemo, ne da bi šteli, da se borimo, ne da bi gledali na rane, da delamo, ne da bi iskali počitka, da se žrtvujemo zate, ne da bi iskali druga plačila kakor le blagodejno zavest, da smo izpolnili tvojo sveto voljo.

Molitev se pripisuje sv. Ignaciju Lojolskemu. Lepo izraža Strletovo naravnost: Izgarati se za Gospoda. Če pogledamo, kaj vse je Strle napravil, se samo čudimo, kje je našel čas in energijo za vse: vseskozi intenzivno pastoralno delovanje z izrazitim poudarkom na spovedovanju, neverjetno plodovito delo na teološki fakulteti, kjer je za študente pripravil obsežna skripta pri vseh predmetih, ki jih je predaval. Njegovo spremljanje študentov teologije pri pisanju seminarskih, kasneje

diplomskih nalog, licenciatskih oziroma magistrskih in doktorskih nalog. Hkrati pa članstvo v doktrinalni komisiji jugoslovanske škofovske konference in pet let celo članstvo v mednarodni teološki komisiji. K temu je potrebno prišteti 151 prispevkov za Bogoslovni vestnik, številne članke za revijo Cerkev v sedanjem svetu in več kot 200 člankov za Družino. Pa to še ni vse. Dolga leta je bil uradni cenzor in je ne le napisal nihil obstat, pač pa tisto, kar je dobil v pregled tudi lektoriral in predlagal izboljšave.

Postavlja se vprašanje, kako je vse to zmogel. Zdi se, da je skrivnost njegove plodovitosti v tem, da je vztrajal pri vsaki stvari, ki se jo je lotil in jo v zastavljenem časovnem okviru tudi končal. To pa je pomenilo, da je dobro uporabil čas in bil z največjo zbranstvo pri delu, ki ga je opravljal. Gotovo ga je Bog obdaroval z izrednim spominom in nadarjenostjo, a brez urejenosti in delavnosti, bi vsega naštetega ne zmogel. Če pa pomislimo, da si je kar precej let opoldne tudi sam kuhal, se čudimo toliko bolj. Upoštevati pa moramo hkrati še to, da je bil šibkega zdravja. S kolikšnim naporom je bilo vse to povezano, nekoliko zaslutimo iz njegovih pisem. Kartuzijanu p. Nikolaju Bregantu je npr. 5. 4. 1982 pisal: »Moje zdravje je za silo. Vendar bi bilo krivično od mene zoper Gospoda, če bi rekel, da me preveč preizkuša. Starost se mi pa zelo pozna. Takoj se utrudim in noge me zelo bolijo. Moči uporabljam največ za »čiščenje« prevodov, npr. Laborem exercens, Familiarum consortio in podobno. Pa tri doktorske disertacije trenutno usmerjam in pri nekaterih zelo likam.«

9. 3. 1986 je pisal msgr. Francu Močniku: »Zaenkrat se mi je zdravje nekoliko izboljšalo (le da spomin niti daleč ni tisti, kakor je bil nekoč; sicer pa se mi je v

zaporu zaradi izčrpanosti dogajalo, da mi je tudi popuščal spomin tako zelo, da bi skoraj svojega priimka ne vedel).«

9. 8. 1986 je pisal po končanem korigiranju besedila Edith Stein: »Nisem še ponovno pregledal svojega korigiranja, zato še posebno prosim, da se ozirate na mojo sklerozo (najbrž zdaj ob novi moji bolezni še povečano) in upoštevate moje spodrsaljke in podobno – in pač še potem, ko bo stvar pretipkana, po možnosti še enkrat pošljete v popravilo.«

13. 12. 2002 piše s. Mihaeli Pekovec: »Jaz zdaj naglo slabim, vedno težje diham – najbrž bom postal naglo nesposoben za to, kar doslej delam vsak dan. Morda bom s tem moral odslužiti vsaj nekaj vic. Najbolj pogosto izrekam: »Po Marijinih rokah se vsega darujem Jezusu Kristusu, da bom potrpežljivo nosil svoj križ vse dni življenja!« Prosim, da se me spominjate kdaj v molitvi s prošnjo, da bi ostal do kraja in v polnosti zvest temu, kar je povedano v omenjenem stavku.«

Izredna delavnost je bila oblika Strletove askeze, povezana tudi z velikimi napor pri premagovanju utrujenosti in onemoglosti.

4. Dar razlikovanja

Prof. Strle je imel izreden čut za to, kaj je prav in kaj je narobe, kaj je resnica in kaj je zmota, kaj je dobro in kaj je slabo. Prav po karizmi razlikovanja in razločevanja se ga spominja zaslužni papež Benedikt XVI., ki se je s Strletom srečeval kot član mednarodne teološke komisije.

Kardinal Joseph Ratzinger je na god apostola Jakoba 1991 (25. 7. 1991) napisal spremno besedo k tretjemu delu Strletovih izbranih spisov Božja slava živi človek (teološka antropologija), Ljubljana 1992, str. 7 (nemško

izvirno besedilo, str. 5s), celotna knjiga ima 478 strani. Kardinal Ratzinger piše:

»Prof. Strleta sem smel spoznati leta 1974, ko smo se shajali člani Mednarodne teološke komisije. Mislim, da morem reči, da je srečanje z njim pri vseh članih te skupnosti tridesetih učenjakov iz najrazličnejših dežel sveta zapustilo velik vtis. Profesor Strle je sicer vedno ostajal skromno v ozadju; hotel se je učiti in spregovoriti samo tedaj, ko je imel povedati kaj zares svojega, česar drugi niso povedali. A prav ta skromnost, da sam stopa v ozadje in daje prednost edinole boljšemu spoznanju resnice, je pritegnila pozornost nanj. Iz njegove ponižne in dobrotljive osebnosti je izhajala velika notranja svetloba; čutili smo, da je tega človeka stik z Bogom povsem prežl. Tudi če je bilo mogoče na njem videti globoko asketično življenje, je ta askeza vendarle govorila o pozitivnem: o notranji bližini do Gospoda, ki je vse drugo postavljala na drugotno mesto. To življenje in mišljenje v občestvu s Kristusom je dajalo profesorju Strletu tisto moč presoje in tisto zmožnost razločevanja, ki ne moreta izhajati iz gole učenosti. Imel je oster čut za to, kaj je pravilno in kaj zgrešeno, za to, kar vero očisti in ji podeljuje rast, ter za to, kar jo ruši; znal je – z eno besedo – razločevati duhove, in zaradi tega je bila njegova sodba dragocena in tehtna.«

Zaslužni papež nakazuje, kje je iskati razlog za to Strletovo sposobnost. V prvi vrsti gotovo v njegovem duhovnem življenju in doslednemu iskanju resnice tudi za ceno velikih žrtev, kar je dokazal zlasti v času svojega zapore in kasneje v zelo burnem pokoncilskem obdobju. Drugi razlog pa je v tem, da se je tako rekoč stalno usposabljal in prakticiral to razlikovanje. Bil je učenec sv. Tomaža Akvinskega, mojstra razlikovanja. Iz nauka tega cerkvenega učitelja je doktoriral.

Kot profesor in še bolj kot cenzor je moral stalno presoјati, kaj je prav in kaj je narobe. Bil je član različnih doktrinalnih komisij in v tej vlogi je bilo tudi treba vedno razlikovati med pravovernostjo in odkloni. Hkrati pa je izredno veliko bral in bil na tekočem z vsemi sodobnimi teološkimi tokovi. Pri razlikovanju se je sicer naslanjal tudi na priznane avtorje, zlasti pa brezpogojno na cerkveno učiteljstvo in nauk Sv. pisma, še posebno na nauk apostola Pavla. Vsi ti elementi so ga usposablјali za izostren čut, kaj je res in kaj je dobro.

Če prebiramo njegova pisma, pa moremo občudovati, kako je znal povezovati resnico in ljubezen. Do vsake osebe je ohranil spoštljiv odnos, priznal, kar je dobro in to tudi pohvalil, a hkrati na spoštljiv način zelo jasno povedal, kaj je narobe ali pomanjklјivo.

5. Zadoščenje

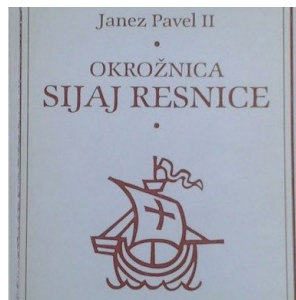
Na koncu naj omenim še eno Strletovo značilno potezo. To je zadoščenje. Ta

poteza se izrazito izrisuje v času njegovega upravljanja župnije Planina pri Rakeku in ostaja močno navzoča tudi v vsem njegovem kasnejšem življenju. Za spreobrnjenje župljanov v Planini se je v duhu zadoščenja močno postil. Kasneje je prišel do spoznanja, da je celo pretiraval v to smer in si s tem škodoval glede zdravja. Kot profesor pa se je odpovedal alkoholu v zadoščenje za tiste duhovnike, ki so se predali pijači. Po smrti gospodinje Francke se je odpovedal gospodinji tudi v zadoščenje za duhovnike, ki niso ostali zvesti celibatu. Šele pod izrečno zahtevo svojega nadškofa je deloma popustil v tem sklepu in je tako ena od redovnic zadnja leta njegovega življenja dvakrat na teden prišla, da je pospravila stanovanje in ob tej priliki tudi kaj skuhalo. Drugače pa si je opoldne kuhal sam, in sicer skromno in preprosto. Globoko je bil prepričan, da ima tako zadoščenje pri Bogu veliko vrednost in tudi učinkovitost.

P. Jože Pucelj DJ

Aktualnost okrožnice Veritatis Splendor (Sijaj resnice)

6. avgusta 1993 je izšla okrožnica Veritatis Splendor (Sijaj resnice). Tudi po skoraj tridesetih letih še vedno ohranja svojo aktualnost, celo vedno bolj pridobiva na pomenu. Pred izidom okrožnice so nekateri teologi napovedovali pravo katastrofo za katoliško Cerkev. Papež naj bi določene teologe celo izobčil. Pokazalo se je, da so bili strahovi odveč. Okrožnica ne izliva prekletstva na nikogar, pa tudi ne postavlja nemogočih zahtev.

Skrb za zdrav nauk na področju moralne teologije

Sveti oče izraža v njej le skrb za zdrav nauk na področju moralne teologije. Brez ovinkov pove, da vlada prava kriza v moralnih vprašanjih. Na področju pokoncilске teološke razprave so se izoblikovale nekatere razlage krščanske morale, ki so z zdravim naukom nezdržljive. Okrožnica hoče pomagati k razjasnitvi teh vprašanj. Papež se ne obrača na vernike ali na ljudi dobre volje, ampak posebej na škofe, ki so odgovorni za zdrav nauk. Hoče, da bi škofje v svojih škofijah poskrbeli za oznanjevanje pravega moralnega nauka. Papež hoče edinstvo ne le v veri, ampak tudi v morali.

Papež čakal na Katekizem

Zakaj je okrožnica izšla tako pozno? Papež omenja, da jo je napovedoval že 1987. Čakal pa je toliko časa zato, ker je želel, da prej izide Katekizem, ki vsebuje popoln in sistematičen prikaz krščanskega moralnega nauka. Okrožnica poudarja, da je Katekizem zanesljivo in verodostojno besedilo za podučitev v katoliškem nauku.

Svobode ni brez resnice

Okrožnica še posebej naglasi, da svobode ni brez resnice, ki edina omogoča osebi njeno pravo dobro. Če ni resnice, nastopi etični relativizem, kjer vrednote izginejo. Demokracija brez vrednot pa se prav lahko, kot kaže zgodovina, spremeni v odkrit ali prikrit totalitarizem. Križani Kristus kaže pravi smisel svobode, ker je Jezus živa in poosebljena sinteza popolne svobode in brezpogojne pokorščine Božji volji.

Vere ne moremo ločiti od morale

Okrožnica poudarja, da vere ne moremo ločiti od morale. V luči vere tudi razumemo, da obstajajo moralne norme, ki brezpogojno veljajo in za katere so bili nekateri v zgodovini Cerkve pripravljeni pretrpeti tudi mučeništvo. Papež pokaže na skušnjava današnjega človeka, da bi npravne norme prilagodil svojim interesom in potrebam. Današnji človek meni, da ne potrebuje Božje milosti in usmiljenja. To je drža farizeja v Jezusovi priliki. Ker se kristjan zaveda svojih grehov in napak, se izroča s cestninarjem Božjemu usmiljenju.

Cerkev ne postavlja, ampak razlaga npravne norme

Nadalje govori okrožnica o moralni obnovi družbe, politike ter vlogi morale pri novi evangelizaciji. Še posebej poziva moralne teologe k sodelovanju s cerkvenim učiteljstvom. Papež poudarja, da je nesočasje s cerkvenim učiteljstvom v nasprotju s pravim pojmovanjem Cerkve. Moralne norme namreč ni postavila Cerkev in niso prepuščene njeni samovolji. Poslušna resnici, ki je Kristus, razlaga Cerkev npravne norme. Moralni nauk zato ne more biti nikdar odvisen od demokratičnega odločanja.

Marija je podoba krščanske svobode

Okrožnico zaključí papež s pogledom na Marijo, ki je podoba krščanske svobode. Ob branju okrožnice Sijaj resnice začutimo, da so njene besede resnične in tudi po 28. letih še kako sodobne.

Anton Strle

Kronika župnije Planina pri Rakeku (nadaljevanje)

1955

Januar. Vreme je bilo res lepo. Zato služba božja bolj obiskovana kakor je po navadi pozimi. Hodili so do prve nedelje po Razgl. G. tudi župljani z Unca in deloma iz Rakeka, ker je bila v teh dveh krajih brez resne potrebe – kakor se zdi – zaprta cerkev zaradi škrlatice, ki pa se je izkazala, da to ni. Zadnjo ned. (30. 1.) v tem mesecu smo imeli sprejem 10 gospa (nekaj med njimi je tudi gospodičen) v tretji red. Priprava ni bila intenzivna. Za enkrat je to šele noviciat. Prevzvišeni je dovolil, g. provincial p. Tomšič pa ustanovil skupščino v Planini.

Februar. Na svečnico se je prvič podelila zjutraj po sv. maši tretjeredniška vesoljna odveza. Zdi se, da se bo z vpeljavo 3. reda versko življenje tu vsaj za malenkost dvignilo, kar se pozna pri obhajilni mizi na delavnike. – Vihar zaradi zvonika se je sicer poglel. Varno pa še ni.

Marec. Pritisnil je nenavadno hud mraz. 6. 3., na 2. postno nedeljo je bil zelo visok sneg, da je bilo čisto malo ljudi pri sv. maši. Toda ker je že bilo dogovorjeno, je naslednjo nedeljo, 13. 3., prišel iz Ljubljane g. prof. Janko Sedej za spovedovanje. Bilo je morda kakih 30 ljudi pri spovedi, nič več. Tudi ta dan je bilo namreč slabo vreme in ljudje skoraj nič niso bili obveščeni. Prehitro se zboje vsakega večjega mraza, za veselice in plese se pa dajo hitro pridobiti in so naravnost požrtvovalni. Z veroukom sem za 2 tedna prenehal. – Je tudi precej boleznih in smrtnih primerov starejših ljudi, za katere je treba na prižnici spet in spet opozarjati, naj javljajo ljudje bolnike. Na sv. Jožefa so bile spet tri maše, a slabo obiskane. Zlasti mlajši izgubljajo smisel za tiste praznike, na katere je državni delovni dan. V tem mesecu so ljudje spet bolj mlačni za delavniško mašo, a za eno obhajilno mizo ali nekaj več jih hodi k obhajilu. Mlajših ljudi pa je vse premalo. Močan je vpliv okolice.

Veliko hrupa je med ljudmi, ker je gospodinja g. župnika Lovšina prodala hišo blizu župnijske cerkve, katero je bila za bolj nizko ceno kupila od cerkve MB na Planinski Gori. Zdi se, da je cerkev res močno oškodovana, a pravnih osnov za boljše ureditev po vsej verjetnosti ne bo mogoče dobiti.

Sredi meseca je bil pred 20 leti v naši župniji misijon. Za ponovitev niso še zrele razmere. Toda z vsemi primernimi sredstvi se je treba truditi, da ne odmrje še to, kar je po vsej verjetnosti še zmožno življenja sredi novopoganskega, izrazito nekrščanskega okolja.

April. Na tiho nedeljo, še v marcu je bil iz Ljubljane tu za spovedovanje g. prof. Janko Sedej. A skoraj brez koristi, ker je bilo zelo slabo vreme. Voda je tako naraščala, da sem za cvetno nedeljo zaprosil za dovoljenje, da bi smel s trinacijo maševati še popoldne v Jakovici. Vendar ni bilo potrebno. Bilo je že mogoče brez čolna priti iz Laz, medtem ko sem se preko tedna dvakrat vozil pri delavcih na čolnu.

Velikonočni prazniki so bili lepi zaradi vremena. Popraviti sem dal stari baldahin. Blago je stalo 19000 Din, bronžiranje ca 6000 Din. Palice bo treba še popraviti. Procesija je

šla okoli cerkve dvakrat. Ura je bila poznejša kot druga leta. Prej ob 5, letos ob 6. Posebno lep je bil veliki četrtek, ko je mnogo odraslih, tudi precej moških prišlo k zakramentom. Sv. Rešnje Telo na veliko soboto ni samevalo kakor večkrat druga leta. Na oglasni deski so se nekateri podpisali, katere ure bodo adorirali. – Za veliko nedeljo pa je bilo vreme slabše in postalo je mraz, tako da ob sv. Juriju ni bilo skoraj nič zelenega.

Zvarjen je bil že več kot 20 let molčeči zvon v Grčarevcu. Poklino je zvaril Franc Popit, mehanik iz Loga pri Vrhniki. Zvon je vzel 6. 2. in ga popravljenega obesil v zvonik na veliko soboto 9. 4., tako da se je oglasil prav za blagoslov velikonočnih jedil. Delo je stalo 23000 Din in je denar založil g. Jože Kunc, ključar, ki si bo vsoto obračunal pri sekanju iz ustanovne lastnine Kunc. Nekaj bodo pač prispevali tudi ljudje.

Maj. Šmarnice so bile lepo obiskane. Tudi v Grčarevcu, v Lazah in Jakovici je bilo šmarnično branje vsak večer. V Planini so zlasti pevci veliko storili v Marijino čast. Križeve procesije, ki so le okoli cerkve, prihajajo za moške nekako iz navade. Za 22. maja v nedeljo je bilo napovedano romanje iz Postojne na Planinsko goro. Toda zaradi izredno slabega vremena ni bilo od tam menda niti enega. Pač pa je bilo na binkoštni ponedeljek kljub delovnemu dnevu precej ljudi na Gori pri sv. maši ob 10. Seveda so bile tudi pete litanije. Večerna sv. maša na binkoštni ponedeljek je bila prav zelo lepo obiskana. Delavstvo je nadomestilo, se zdi, binkoštno nedeljo, ker so tedaj snažili cesto za prihod ruske delegacije na Brione in v Postojno. – Za obiskovanje verouka je pa polno najrazličnejših ovir, predvsem učiteljstvo in versko mlačni starši.

Junij. Praznik presv. R. T. je bil brez procesije. Ta se je prenesla na naslednjo nedeljo 12. 6. Bilo je moških za te čase po izpovedi ljudi nenavadno veliko, več kot žensk. Otrok je bilo pa malo, ker so šli gledat prav med procesijo burmanskega predsednika U-Nū-ja.

26. 6. je bilo prvo sv. obhajilo: 21 otrok. Bili so bolj slabo pripravljeni, ker jih je preveč motilo zunanje življenje. Nekateri so pa pokazali solidno pobožnost. Cerkev je bila zelo lepo okrašena; le petje ni bilo najboljšo. Peli so otroci – šolarji pesmi, ki jih znajo na pamet. Obhajanih je bilo vsega skupaj ca 140 ljudi. To je bilo mogoče le zaradi tega, ker je spovedoval že v soboto zvečer jezuit p. Župančič – prav tako zjutraj med sv. mašo, ki je bila ob 7^h. Naslednje tri dneve so prvoobhajanci precej prihajali, potem pa so omagovali. Pogostnega obhajila se ti ljudje ne morejo in ne morejo navaditi.

Julij. Deževno vreme. Prebarvana so bila okna v vzhodnih 3 sobah v prvem nadstropju, pa tudi na hodniku in v kuhinji. V sobi nad kuhinjo so bili vzdani novi okvirji in okna tudi prebarvana. V kuhinji je bil preložen štedilnik in prepleškana vrata ter pobeljene stene. Nad zakristijo v cerkvi so bila tudi prebarvana okna. Delavec je delal 11 dni in računal 600 Din dnevno, hrano pa je dobival v župnišču.

Avgust: 14. 8. so bili na Gori romarji iz Postojne, ker zadnjo nedeljo v maju niso mogli priti. Lepo vreme! Sv. maše pred izpostavljenim R. T. in peta ob ½11, po sv. maši pete lit. MB. Darovanja ni bilo, le v puščico se je pobiralo. Pri sv. obhajilu jih je bilo ³². Ljudi je bilo skoraj polna cerkev.

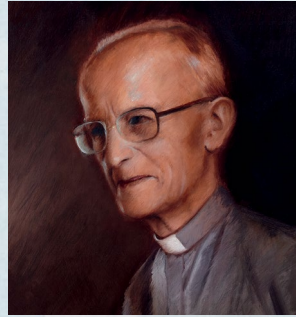
³² Število ni vpisano.

15. 8. je bilo ljudi manj. Sv. m. ob 10; 20 jih je bilo pri sv. obhajilu. Vreme je bilo bolj zaspano in je nekaj časa padal dež. Petje je bilo lepo.

(prečrtano: Avgust: 11 dni je zidar Rijavec iz Hotedršice barval okna in vrata ter popravil štedilnik. Po 600 Din na dan poleg hrane. Je pa počasen.)

September. 4. 9. na prvo nedeljo bil g. Janko Špec tu in spovedoval zjutraj ob $\frac{3}{4}6 - \frac{3}{4}9$. Ob 8^h je bila uvodna služba božja za začetek šolskega l. 1955/56. Klicanje sv. Duha pred sv. mašo. – 11. 9. Žegnanje na Gori. Že prejšnji dan lilo sem in tja kakor iz škafe. Vso noč deževalo in vse dopoldne. Bilo je zato na Gori le malo ljudi, tako da g. p. Koncilja S.J., ki je tudi maševal ob 10 in pridigal, spovedal okoli 50 oseb. Ob 8 je maševal g. Ercigoj iz Studenega, ob 6 jaz. Morda je bolj pravilno, da je shod tisto nedeljo po Imenu Marijinem. 12. 9. so prišli trije delavci za barvanje strehe na severni strani na Gori. Ključar Katern je peljal na Goro 2 lestvi in drugi material. – Delali so do sobote, 17. 9. Torej en teden. Prve 4 dni jih je dež močno zadrževal. Delo je vodil Gutnik Franc, tesarski pomočnik, iz Vrhnike, Butanja. Delo je brez materiala, ki je bil posebej nabavljen, in brez hrane, stalo 34.406 Din. Hrano je dajalo župnišče, nosili so jo posamezni župljani na Goro, ker so delavci tudi prenočevali v cerkvi nad zakristijo. Stroške je zaenkrat krila župna cerkev, ker je bilo gotovine gorske cerkve le ca 10000 Din.

Takoj naslednji teden, v torek 20. 9., so isti trije delavci postavili v župnijski cerkvi oder, ki ga je posodil g. Zupanc Jože, zidarski mojster iz Dol. Logatca. V četrtek je prišel mojster Karel Kete, soboslikar iz Dol. Logatca, s pomočnikom in dvema vajencema. Ti so delali – razen mojstra, ki je bil včasih za ves dan odsoten, petnajst dni in odšli v petek 7. 10. domov. Župljani so pomagali prav pridno in s pripravljenostjo pri postavljanju odra in pri odstranjevanju, pri snaženju in s tem, da je 13 hiš zaporedoma prinašalo hrano za delavce že kuhano v župnišče. Tudi drugi so prispevali nekaj z denarjem, nekaj s hrano. Čutiti je bilo, kako se tega nujnega popravila vesele. Cerkev je bila prepleskana znotraj vsa do prezbiterija; zakristija je še ostala. Tudi okna so bila zakitana, popravljena in prebarvana, enako vrata, tudi v zakristijo in v oratorij nad njo. Ključar »Odlek« je tudi pridno pomagal z nasveti in dejanskim delom. Električno je uredil »Gregoračev« Jože. – Nekateri so prinesli za cerkev denar naravnost preko svoje moči. Res si je cerkev sposodila 50.000 Din, a kmalu bo vse vrnjeno. – Barve je določil deloma mojster sam, deloma Plečnikov asistent arhitekt Bitenc, ki je za presbiterij nasvetoval, da je treba prej vprašati konservatorja, preden se tu kaj popravi. 1. 10. sem šel h konservatorju Šubicu, a ga nisem mogel dobiti, ker je zaposlen pri kongresu konservatoristov FLRJ. – 16. 10. je bilo darovanje za kritje stroškov pri beljenju. V nekdanjih časih so se kronisti ponovno pritožili, da moški ne gredo k darovanju. Sedaj se v tem ni mogoče pritoževati. Pač pa je res, da je prav mnogo ljudi, ki v cerkev sploh nikoli ne pridejo in so se praktično odrekli krščanstvu. To je vseslovenska zadeva, ki pa se v tej župniji močneje pozna kot drugod. Z druge strani pa najdeš duše, ki so res polne Kristusovega duha. – Nekoliko se je uredila tudi okolica cerkve, posebno razdrta ograja.

**Ko se poslavljaš od župnijske cerkve sv. Marjete
v Planini – (Francitu Tegelj v spominsko knjigo)**

Ko tu oblila Te je krstna voda,
zaplalo v Tebi novo je življenje;
tu čudovita mana tvojo dušo je krasila,
oprano v Jagnjetovi krvi, in trpljenje
spreminjalo se v neminljivi je zaklad,
ko pri daritvi ga božanski si polagal
na ta oltar, ko Ti je Kralj veseljstva rekel: Brat!

Kjerkoli boš po svetu hodil,
korake Tvoje On bo varno vodil,
ki pot je in življenje in resnica –
le Njega roke močne se okleni!

Naj Kristus Ti prijatelj bo iskreni,
naj Ti Marija vedno bo vodnica,
ki v cerkvi tej si pel ji prve pesmi
- da bomo videli se v domovini večni,
kjer ni bridkosti več, kjer bomo srečni
zapeli neminljive pesmi.

A. Strle

Planina pri Rakeku, 16. julij 1956

- BENEDIKT XVI.
- TEOLOŠKA USMERITEV HANSA KÜNGA
- JOHN HENRY NEWMAN – SVETNIK
- SIJAJ SVETOSTI DR. ANTONA STRLETA -
OB ZAKLJUČKU ŠKOFIJSKEGA
POSTOPKA ZA BEATIFIKACIJO
- AKTUALNOST OKROŽNICE VERITATIS
SPLENDOR (SIJAJ RESNICE)
- KRONIKA ŽUPNIJE PLANINA PRI RAKEKU